ISSN 1891-8859

BUDSTIKKA

November 2012

NORSK POSTHISTORISK 19 19/2 77 SELSKAP

Årgang 17 nr. 4

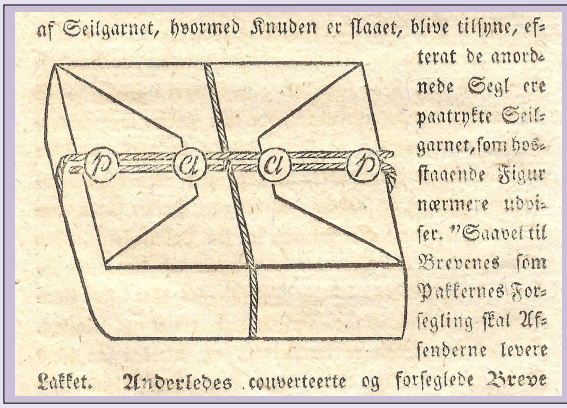

af Seilgarnet, hvormed Knuden er slaaet, blive tilsyne, efterat de anordnede Segl ere paatrykte Seilgarnet, som hosstaaende Figur nærmere udviser. "Saavel til Brevenes som Pakkernes Forsegling skal Afsenderne levere Lakket. Anderledes converteerte og forseglede Breve

Placat av 24. november 1804 angående "Breve eller Pakker med Bancosedler, som forsendes med posten"

Les mer på sidene 9-13

2001-2100 2401-2500	JFM	AMJ	JAS	OND	YT
09 37 65 93	366	240	251	361	5
10 38 66 94	400	351	362	402	6
11 39 67 95	511	462	403	513	7
12 40 68 96	623	614	625	035	8
13 41 69					
14 42 70					
15 43 71					
16 44 72					

Toke Nørby kan hjelpe oss å holde rede på tiden. Redaktøren omtaler hans "evighet" på sidene 7-8.

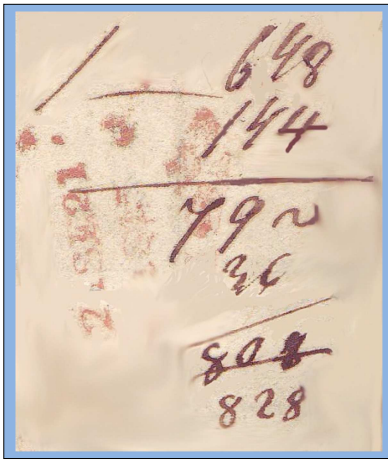

Mer om portotakster fra 1813, også om brevet med denne porto-belastningen, finner vi på sidene 14-19. Wilfred Wasenden supplerer seg selv.

Her kunne det vært en introduksjon til *din* artikkel eller til *ditt* innlegg.

Kommer den/det i neste eller senere Budstikka ?

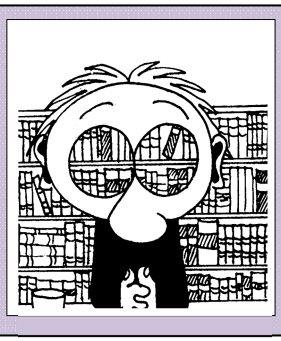

Posthistorikerens død .. er en avrunding av nummeret etter en historie om bøker og andre "trykksaker". Les mer på sidene 21 – 23.

I dette nummer:

Noen linjer fra redaktøren 2

En leseopplevelse (NK 2013) 2

Lederens hjørne 3

Referater fra medlemsmøter 22. sept. og 13. okt. 2012 3

Budstikka, etterlysning/overskudd 6

Toke, en mann i tiden 7

Plakat om bankosedler fra 1804 9

Wilfred Wasenden: Litt mer om portotakstene innført i 1813 14

Harry Snarvold: "En kommentar" 19

Oddbjørn Salte: Et dykk i arkivet 20

Ragnvald C. & Per Erik Knudsen: Bokbestilling m.m. 21

Møteprogram 2012 / 2013

Lørdag 24. november 2012

Wilfred Wasenden: Et lite innblikk i korrespondansen under Napoleonskrigen 1807-1814.

***

Lørdag 2. februar 2013

Lørdag 13. april 2013, årsmøte

Møtene holdes i nye lokaler i "Elias Kremmer" 2. etasje, over

Kafé Asylet

Grønland 28, 0188 Oslo kl. 13.00

Mat og drikke etter tradisjonelt opplegg

Budstikka

utkommer i 2012 med fire nummer og sendes til medlemmene i NPS.

Ettertrykk tillatt for originalstoff hvis kilde oppgis.

Ansvarlig redaktør:
Per Erik Knudsen
Ullern allé 123, 0381 OSLO
Tlf.: 2250 1349
E-post: budstikka@posthistorisk.no
per.erik.knudsen@getmail.no

Norsk Posthistorisk Selskap
Adr.: Postboks 4369, Nydalen
0402 OSLO, Bankgiro: 0540 0840395
Hjemmeside: www.posthistorisk.no

Leder: Trond Schumacher
Holmendammen Terrasse 22, 0773 OSLO
E-post: trond.schumacher@bio.uio.no

Nestleder: Øivind Rojahn Karlsen
Maries vei 12, 3610 KONGSBERG
E-post: oivindrk@online.no

Sekretær: Arvid Løhre,
Lurudveien 28 K,
2020 SKEDSMOKORSET
E-post: arvid@online.no

Kasserer: Gunnar Melbøe
Betzy Kjeldsbergs vei 26 E, 0486 OSLO
E-post: gmelboee@online.no

Styremedlem: Henning J. Mathiassen
Revefaret 69, 3033 DRAMMEN
E-post: henning.j.mathiassen@ebnett.no

Varamedlemmer:

Arne Thune-Larsen
Melumveien 7, 0751 OSLO
E-post: arne1@getmail.no

Knut Arveng
Jonas Reins gt.2., 0360 Oslo
E-post: knut.arveng@getmail.no

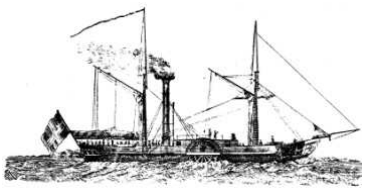

ISSN 1891-8859

Noen linjer fra redaktøren:

Det har kommet hyggelige tilbakemeldinger for mine første to nummer av Budstikka. De skyldes først og fremst de trofaste posthistorikerne som bidro med leseverdige artikler.

Alle har sett at jeg har prøvd å variere skriftbildet litt og at jeg har forsøkt forskjellige layout-varianter. Det er morsomt å leke med datamaskin, som pensjonist har jeg også tid til det.

Morsomt så lenge noen sender stoff. I dette nummeret bidrar jeg sammen med min bror. Andre må gjerne gjøre det samme, lage noe i fellesskap, for fellesskapet.

Enda morsommere må *det* være å kunne bidra med noe for fremtidens samlere, dele vår viten med dem som ennå ikke har nådd samleralderen.

Det som finnes på trykk, blir bevart i biblioteker og kan gjenfinnes der eller på internett (eller i andre av fremtidens nye medier).
I dette nummeret driver jeg reklame for en annen internettside enn NPS.

I senere nummer vil andre internettsider blir presentert i den grad jeg mener de kan være av nytte for andre av selskapets medlemmer.

Det er ikke noe krav at artikler skal være lange for å komme i Budstikka. Her bør det være plass til det meste, alt fra den "lille nyheten" fra historiens gjemmer til sjokkerende hendelser fra samtidens posthistorie. Det som er sikkert her i verden, er det usikre. Noen av oss kan kanskje bedre enn andre se den post-historie som hele tiden skapes. Skriv om det for oss andre.

Per Erik

Norgeskatalogen – en leseopplevelse.

Mange vet at **"jeg ikke samler Norge".** I alle fall ikke primært. På fleip sa jeg at Budstikka "skulle nok" skrive om årets **NK**. Så til alvoret: **NK** har fulgt meg det meste av livet, jeg har eid mange årganger, eier mange. Jeg har jevnlig brukt **NK** som oppslagsbok, slik en samler gjør.

Årets utgave er som også den forrige, en "fet" trykksak, tyngre enn en gammeldags mursteinsroman. Den kan brukes til mye, også **leses**! Jeg har prøvd å lese årets katalog fra perm til perm, som om den var en roman. OK, noen tabeller var til å sovne fra.

MEN: **Å lese katalogen var en opplevelse jeg unner også andre å få**. Jeg har ikke pugget den, så jeg kan sikkert heller ikke i fremtid score mange poeng i klubb-quizer når det gjelder Norge.

Selv om tabeller kan være kjedelige, er de nyttige. Som katalogen er det. Selv er jeg ikke spesielt interessert i pris/verdi av det enkelte merke, heller ikke i alle detaljene. Jeg har lest sammenhengende og forstår mer av helheten av det norske samleområdet enn jeg noensinne har gjort før. Som fascinasjon for stempler! Fantastisk lesestoff også..

Jeg oppfatter på nytt at **Norgeskatalogen i seg selv er et ekstra samleområde.** Med glede har jeg konstatert at jeg har bevart eldre kataloger med leseverdige artikler. Jeg har allerede gått tilbake til noen. Inspirert av årets **NK**.

Bak årets utgave ligger det et enormt arbeid fra noen ildsjeler og interesserte samlere og posthistorikere.

. Sammenlignet med hva samlere bruker på enkeltmerker og andre objekter; **Norgeskatalogen er *utrolig rimelig*.** Som fagmann "vet jeg" hva en bok bør koste. Jeg sa også den gang jeg var forlegger av **NK**, at prisen er for lav – sammenholdt med andre bøker på markedet.

I bokbransjen sa vi at **"Bøker er den beste julegave."** Riktig nok, men **NK bør være helårsgave til deg selv! Hvert år! Hver utgave! 2013-utgaven kan anbefales** selv om du "ikke har plass".

Lederens hjørne:

”Sørland 12” var en nasjonal begivenhet. I alle fall for dem som er opptatt av frimerke-samling og posthistorie. Kristiansand filatelistklubb feiret sine 80 år og hadde gode grunner til å invitere venner fra fjern og nær til filatelistisk weekend i Kristiansand i tiden 12. – 14. oktober.

Her var det utstillinger, foredrag, handlerkasser, håndbøker og god mat og drikke på hotellet og i nærmeste omkrets. De som kom med bil fant også etter hvert parkeringshuset i nabolaget. Som vanlig på filatelistiske utstillinger, var det lørdagen som kunne vise til flest høydepunkter.

Et slikt høydepunkt var utvilsomt *Terje Heskestad* og *Øivind Westbøs* foredrag i Norsk skipsposthistorisk forening om ”**Dampskipsruter på Sørlandskysten i klassisk tid**”. Foredragsholderne tok spesielt for seg Sørlandsruten i året 1857. De kommenterte blant annet hvilket samsvar, eller også mangel på samsvar, det av og til kunne være mellom trykte rutetabeller og annonser i dagspressen om båtene som i etterkant faktisk ble satt inn i rutene på de aktuelle turene. Dette er selvfølgelig ingen ny observasjon, men bare understreker nødvendigheten av å benytte også aviser som kilder når man ønsker å gå i dybden i analyse av skipspostbrev med uforklarlige stempler og påtegninger. ”Morgenbladet” viste seg å være en svært troverdig kilde for å studere avgang og ankomst av skipene i Sørlandsruten dette året.

I det påfølgende medlemsmøte i Selskapet, til vanlig tid kl. 13.00 (se referat annetsteds), tok vårt medlem *Terje Heskestad* for seg ”**Postgangen til utlandet fra Agder frem til 1879**”. Her fikk han også rikelig anledning til å trekke fram godbiter i sin egen utstillingssamling.

De mange utstillingssamlingene, - nye som gamle -, ga også mange andre høydepunkter. Forståelsen av hva som skal til av tekst og objekter for å konkurrere om de gjeveste medaljene i de ulike klassene, er utvilsomt for oppadgående i ”miljøet”. Når jurymedlemmer og utstillere bare går rundt og smiler allerede tidlig på ettermiddagen etter at valøren på premiene er hengt opp over rammene, - tyder det på at juryen har arbeidet både raskt og godt -, og alt var tilsynelatende bare fryd og gammen.

Selv tok jeg en runde sammen med et par av utstillerne for å kommentere litt og se på noen av nyervervelsene i de posthistoriske eksponatene. Stemningen var nå stigende og allerede på et nivå som gikk noe utover konsentrasjonen. Det var blitt *høyst* nødvendig også å sette av noe tid *også* til å finne fram ”finstasen” og strykejernet (spørsmålet om det var strykejern på rommet dukket nå opp) til kveldens palmaré.

Selv måtte jeg forlate mine venner før festmiddagen, men en rask titt på juryens beretning og resultater (med poengsum) fra ”Sørland 12” på Forbundets hjemmeside på mandagen, forteller meg at det denne gang var mange som absolutt ”fikk som fortjent” og hadde gode grunner til å slå seg løs under palmaréen senere på kvelden.

Sann mine ord.

Trond

REFERAT FRA MEDLEMSMØTET 22. 9 2012

«- for det var ikke rom til dem i herberget.» (Lukas 2,7)

Dette møtereferatet starter med en liten setning fra Bibelen, og denne gangen er det ikke noe fra boka til Erling Johan Aune og Kristian Aune: Norske innenrikske portotakster & gebyrer, men selveste originalen.

Møtefasilitetene i Asylet ble nemlig ikke det som var lovet. Vi fikk ikke det romslige «Elias Kremmer» i 2. etasje, men derimot det knøttlille «**Herberget**» på bakkeplan, innerst i gården. Kanskje hadde det vært god plass til 15. Antallet som møtte ble vel mer enn det dobbelte.

Dermed satt kommentarene løst etter hvert som medlemmene ankom: - «Der det er hjerterom, er det husrom!» - «Tred inn, om her er smått!» - «Klager mottas ikke!» Flere fikk hakeslepp, men det ble ganske raskt gjort klart at dette *ikke* var det framtidige møtelokalet til NPS. Til neste møte, 24. nov., blir det sagt at skal alt være ferdig i 2. etasje. La oss håpe det.

Vi i styret var passe stresset da vi kom til Herberget, og det ikke en gang var koblet til strøm der. Men alt gikk bra til slutt, så godt det lot seg gjøre. Interessant erfaring at medlemmer på vårt møte hadde det like trangt som småjenter på en Bieber-konsert.

Nok om det. Men det er det aller første, og forhåpentligvis også siste møtet i NPS, hvor vi i styret til tider håpet at det ikke kom fler!

Åpning

Den sedvanlige første halvtimen med uorganiserte aktiviteter, og heftige samtaler på kryss og tvers, ble sløyfet av grunner som nevnt. Trond tok ordet 13:05. Langveisfarende medlemmer forsøker vi å ta godt imot. Denne gangen var det Oddbjørn Salte på hovedstadsbesøk som ble ønsket spesielt velkommen

- Den nye redaktøren av Budstikka, Per Erik Knudsen, høstet applaus for sine to første nummer av bladet, og det nye layoutet.
- Trond minnet om det åpne møtet under Sørland 12. (Se eget referat.) I sammenheng med dette, minnet Ivar Sundsbø om jurykurset på samme utstilling, nyttig også for utstillere.
- Møtedatoer i 2013, er så langt fastsatt til 2. februar og 13. april (årsmøte). I tillegg ønsker vi et åpent møte i forbindelse med landsmøtet i Stavanger, 1. juni.
- Vårt medlem Tønnes Ore, som døde 18. august, ble minnet med en omtale.
- Selskapets dyktige kasserer, Gunnar Melbøe, blir 70 år den 8. oktober, og ble behørig gratulert.
- I pausen, mens foredragsholder kjempet for å få lysbilde på veggskjermen i horden av medlemmer, minnet Bjørn Muggerud om at han hadde NK 2013 til medlemspris, kr 310.

Ref. fortsettes side 4

Kveldens hovedpost

Den postale bruken av portomerker / Portomerker på brev – ved Ivar Sundsbø

Helt fra 1. januar 1855 ble det i Norge skilt mellom portobrev og frankobrev. Forløperen til portomerker var portostemplene. Gjennom GPU / UPU ble det innført internasjonale avtaler, som senere har blitt endret ved alle de internasjonale postkongressene.

Dette referatet skal ikke være en liten artikkel om temaet. Utgangspunktet for foredraget til Ivar var, slik jeg oppfattet det, mye av samlingen til Sven Andersen.

Kombinert med Ivars egne kunnskaper, ble det en interessant time for tilhørerne.

Jeg håper faktisk en del av stoffet etter hvert også finner veien til Budstikka, eller posthistorisk.no. (De av våre lesere som etterlyser flere fakta, kan finne en god del i kapitelet i NK Postal: «Portostempler 1875-2011», samt også Det lille bibliotek bind 2: «Norges portoetiketter – Blankett nr 85, 90 og 133».)

Trond summerte opp slik: -
«Et veldig viktig tema. Interessant, mye viktig informasjon.»

Ny posthistorisk lapskaus

Siden vi leide lokale fra et serveringssted, var det duket for kortreist lapskaus rett før klokka 15:00. Ikke lapskaus fra Gunnar Ruud, fraktet gjennom byen i beholdere fra militært overskuddslager. Men derimot direkte fra Asylets utmerkede kjøkken, fraktet over gårdsplassen i gryte. ’

Kommentarer også på dette: «Der vi kommer fra kalles dette betasuppe!» For å si det slik, kunne vi ikke klart oss uten skje denne gang, mens tidligere har det holdt med gaffel. Men godt var det, svært godt, den eneste feilen var at det ble litt knapt. Bedringspotensiale der.

Og da den første skålen ble notert 15:02, den for oss selv, var det 31 stk til stede, hvis det ikke alt var noen som hadde gått. Referenten hadde ikke helt oversikten, der han satt godt plantet innerst i lokalet.

Klokka 15:05, kunne vi skåle for fraværende medlemmer – absent friends, og det var da ganske praktisk at disse i dag utgjorde flertallet, lokalitetene tatt i betraktning. Postverkets skål har jo som kjent blitt praktisert de seneste årene som en takk til Frimerketjenesten for lån av lokale. Siden det aldri har vært noe direkte uttrykt ønske om å skåle for dagens Posten Norge AS, hevet vi glassene klokka 15:07 for «Postverket, som det engang var!»

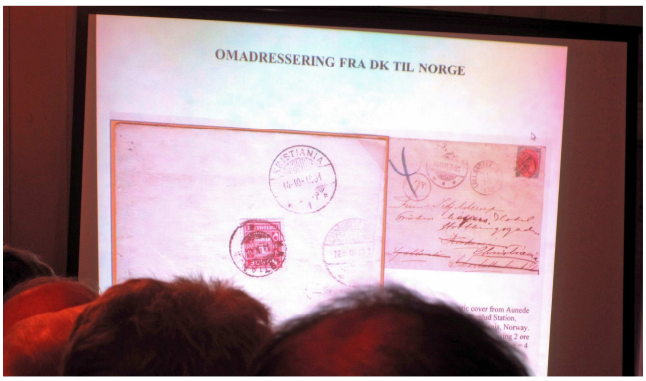

De fleste så det meste..

Medlemmenes 5-minutter

- Jon Petrusson ønsket å selge 16 bind med «Love, Anordninger og aabne Breve.» til 5000 kr. NPS i samarbeid med OFK’s bibliotek takket i etterkant av møtet nei til tilbudet, og samlingen ble etter det vi fikk opplyst solgt til et medlem. Et tilsvarende utbud, men ikke så komplett, ble forresten solgt som objekt nr 1140 ved Skanfils 180. auksjon for 5400 kr pluss omkostninger.
- Tore Berg hadde med noen FEPA-nytt, og noen eksemplarer av det danske DFF til utdeling.
- Redaktøren i Budstikka ba om mer stoff, gjerne korte stykker.
- Finn Bjørke anbefalte FIP’s verdensutstilling «Australia 2013» i Melbourne, 10.-15.mai. Det kan bli aktuelt at flere reiser sammen dit, ta gjerne kontakt med Finn.

Spontanauksjonen

Flere medlemmer, som ikke hadde funnet noe å by på, gikk over i selve Asylet på grunn av plassforholdene. De 18 som ble igjen, hadde da litt bedre alburom til budkampen da auksjonen startet 15:40. Jeg noterte at et donasjons-objekt gikk for kr 375. Det var lakksegl fra Valdresbanen på baksiden av en verdikonvolutt. Et annet gaveobjekt var noen postale etiketter for skadde sendinger fra 1960-tallet til i dag, som gikk for 50 kr.

Ellers var det et passe utvalg av litteratur og de forskjelligste posthistoriske objekter. Du må bare komme på møtet for å oppleve det.

Neste gang er det plass, også til DEG.

Arvid

Gunnar Melbøe (sittende) leverer ut auksjonsobjekter til Bjørn Schøyen. Begge er jubilanter i høst, henholdsvis 70 år og 50 år. Vi gratulerer dem begge!

Kanskje lett kaotisk på septembermøtet, men hyggelig som alltid på medlemsmøtene i NPS. Her ses formannen i ferd med å fininnstille før **Ivar Sundsbø** (nederst til venstre) slipper til. Når *Arvid* nevner at lapskausen måtte spises med skje, kan det også nevnes at det var svært mange som manglet bordplass til skålen! Heller ikke lett å håndtere drikkevarer.

Uansett, 24. november møtes vi i 2.etasje her!

SØRLAND 12
Nasjonal frimerkeutstilling i Kristiansand
12.- 14. oktober 2012

ÅPENT MØTE
13. oktober 2012

Terje Heskestad og «Forsendelser til utlandet fra Agder frem til 1875»

Møte ble avholdt til tradisjonell tid, lørdag klokka 13:00. 30 signaturer stod på arket, så det var bra et oppmøte. Det var også et bra møterom på hotellet rett innenfor utstillingen, men med 30 tilhørere var det nok fullsatt og ikke plass til særlig fler.

Leder i NPS, Trond Schumacher, innledet med å lese fra en blogg, gjengitt i Aften / Bedre by for onsdag 10. oktober. Aftenpostens byblogger Heidi Skarnes hadde skrevet: «Vil du se frimerkesamlingen min?» – «Som gammel frimerkesamler lurer jeg – hvordan er det å være frimerkesamler nå til dags? Er det en utdøende hobby?». *Sørland 12* viser vel at hobbyen ennå ikke helt ligger nede for telling?

På åpne møter i forbindelse med filatelistiske evenementer rundt i landet treffer vi medlemmer vi vanligvis ikke ser på møtene i Oslo. Særlig hvis de også er utstillere. Unntar vi Asia-pendleren Finn Aune, er det to forholdsvis ferske medlemmer fra Finnmark jeg vil trekke fram som langveisfarende, nemlig Magne Skjånes og Are Døvle. Det er langt fra Vadsø til Kristiansand, for å si det slik. Hyggelig også at Rolf Scharning fra Storbritannia hadde tatt veien over Nordsjøen.

På møtene forsøker vi å få en foredragsholder som kan lære oss litt om den lokale posthistorien. Terje Heskestad har forsket på den klassiske perioden før 1875, og la fram det han hadde registrert så langt om forsendelser til utlandet fra Agder.

Hvordan starter man et slikt prosjekt?

En god start på prosjektet var å se på Wasendens «Postgangen fra Norge til utlandet i perioden 1855-1890» fra 1994.

Men vi forstår at det har blitt innkjøp og nøye gjennomgang av svært mange norske og internasjonale auksjonskataloger. Avgrensningen av det han kaller sitt «hobby» forskningsprosjekt, er frankerte og ufrankerte forsendelser til utlandet fram til UPU, 1. april 1879. Men foredraget ble begrenset til registreringene fram til GPU, 1. juli 1875.

Når det gjelder registrert brev fra Agder, er det først og fremst de store sørlandsbyene det er snakk om. Nemlig Kristiansand, Mandal, Farsund og Flekkefjord i Vest-Agder, og Risør, Tvedestrand, Arendal, Grimstad og Lillesand i Aust-Agder. I tillegg er det også registrert ett eller et fåtalls brever fra noen mindre steder, som Lyngdal, Søgne, Vigmostad, Borøen, Evje, Narestø og Lyngør.

Foredragsholderen snakket varmt om å dele på informasjonen man skaffer seg. Han demonstrerte det selv på en utmerket måte på *Sørland 12*. Han hadde først foredrag i Norsk Skipsposthistorisk Forening, som startet sitt årsmøte i samme lokaler to timer før NPS.

Deretter foredraget på vårt åpne møte. I tillegg hadde han samlingen sin i mesterklassen: «Postal history at the South Coast of Norway until 1875». Han deltar også på Nordia i november. Den timen foredraget varte, var vel anvendt tid. Referenten ble både informert og inspirert, og Terje mottok velfortjent applaus fra forsamlingen.

Arvid

Alle lysbildene Terje brukte, kan du nå se på NPS hjemmeside; posthistorisk.no

ETTERLYSNING AV «BUDSTIKKA»

Styret i Norsk Posthistorisk Selskap jobber med et lite **arkiveringsprosjekt**. Som et ledd i dette vil vi gjerne ha et komplett sett av vårt medlemsblad blant våre arkivalia. Vi skal jobbe for at dette arkivet kan bli varig plassert i privatarkivavdelingen innen Arkivverkets rammer.

Alt fra og med prøvenummer 1 i 1995 til og med juni 2002 er av interesse.

Vi skal først fylle opp vårt eget arkiv, deretter skal vi sørge for at Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana samt Postbiblioteket på Maihaugen får det som de mangler. Se kontaktinformasjon nederst.

Har du bruk for eldre utgaver av «Budstikka»?

Det er ingen grunn til at gamle nummer skal ligge og ta opp plassen på det lille kontoret hjemme hos sekretæren. Ut over det nevnte vi skal ha til arkivet vårt, selvsagt. Medlemmer kan derfor få tilsendt følgende gamle nummer av Budstikka, mot å betale det portoen koster. (Eller avtale levering på et møte eller en annen passende filatelistisk begivenhet det er trolig at vi kan møtes).

Selskapet har overskudd av følgende utgaver:
Nr 3/4 for 2006; nr 1, 2, 3 og 4 for 2007; nr 1 og 2 for 2008; nr 2 og 4 for 2009 (nr 2 for 2009 er feilaktig merket «Mai 2008»); nr1, 2 og 3/4 for 2010; og nr 1, 2, 3 og 4 for 2011 samt alle senere nummer.

Alle henvendelser om gamle nummer av Budstikka, både tilbud til arkivet og bestillinger av overskuddet, kan rettes til sekretæren: **Epost: arvid@online.no eller telefon: +47 99 70 94 22.**

Forslag på nye medlemmer.

Det er mottatt tre forslag på nye medlemmer fra Terje Heskestad. Forslagene nr 1 og 3 er også varmt støttet av Fredrik Schreuder.

1) **Bjørn Engh, Grimstad**. Kandidaten har gode samlinger med Aust-Agder, samt en spesial-samling Norge: Våpen I. Det er ikke oppgitt noen utstillingsaktivitet eller litteraturbidrag så langt, men vedkommende er sentral i forbindelse med avholdelse av auksjonen i Grimstad og sitter i styret til Grimstad FK.

2) **Øivind Westbø, Nedenes**. Kandidaten samler Aust-Agder, med vekt på kommuner omkring Arendal "storkommune", og har en spesial-samling kystruten Christiania-Bergen. Vedkommende er formann i Arendal FK (fra 2011), og har skrevet tre artikler siste året i «Postlugaren» sammen med Terje Heskestad. Han har også samarbeidet med Terje om foredragene i forbindelse med Sørland 12.

3) **Arnt H. Lunder, Oslo**. Kandidaten samler Aust-Agder i klassisk tid (frem til omkring 1875) og dampskipspost knyttet til Aust-Agder i klassisk tid. Han er medlem i Arendal FK (selv om han bor i Oslo), og tidligere meget aktiv i forbindelse med auksjonene til Arendal FK. Det er ikke oppgitt noen utstillingsaktivitet.

Forslagsstillerne understreker at dette er i vår sammenheng relativt unge menn (+/- 40). Selv om kriteriene i form av formidling av posthistorie ikke er dekket for to av kandidatenes vedkommende, er dette kunnskapsrike og engasjerte mennesker som potensielt vil kunne bli viktige bidragsytere i vårt selskap.

Det skal gå riktig galt før posten svikter. Seinen var gått over sine bredder, og mange av Paris' gater stod under vann. Men posten blev allikevel bragt rundt, slik som billedet viser.

Vi leser daglig om at naturen tar grufull hevn på oss med vind og vann.
Mon det er like selvsagt nå som før at posten skal frem – "okke som" ?

Bildet her er nok snart 100 år gammelt. Men : Har vi ikke sett og hørt at under flommer på Lillestrøm sørget også Posten for at posten kom dit den skulle?

Budstikka er et blad for norske posthistorikere, men vi er ikke fremmed for å bringe posthistorie og posthistorier fra fjern og nær. Vi vet at det meste av det vi samler på vedrører nettopp post som kom frem. Av og til kom den bare ikke frem til rette mottager, men senere "i våre medlemmers klør".

Kinesisk postrytter. Også det veldige himmelske rike fikk tidlig et postvesen.

Toke, en mann i tiden.

Noe av det beste med gode posthistorikere, er at de gjerne vil dele sine kunnskaper med andre. Enten ved å skrive artikler eller bøker, holde foredrag eller ved å legge kunnskapene åpent ut på internett.
En av disse gode posthistorikere er danske Toke Nørby som har gjort alt dette, skrevet artikler og delt viten i årtier. Mange av oss har truffet ham på utstillinger, lest om ham, hørt om ham. Dette skal ikke være en eloge, bare innledning til omtale av noe Toke gjerne deler med oss:

Toke har en hjemmeside som er et funnsted for oss som også er samlere av Danmark: **http://norbyhus.dk/**

Først inne på denne hjemmesiden, er mulighetene mange. Gi deg god tid. En av undersidene kan jeg like godt røpe her: **http://norbyhus.dk/dklist.php** som står for
A List of Danish On-Line Collectors.
En uvurderlig samling av e-postadresser for noen danske filatelister og noen av oss andre som er interessert i danske samleområder.

Men den er ikke formålet med denne artikkelen. Jeg skal konsentrere meg om det du finner på denne snarveien: **http://norbyhus.dk/calendar.php** .

Her har Toke samlet viten for "posthistorikere i alle land". Det er historie det dreier seg om og den siste versjonen er nr 16! Den er ikke revidert det siste tiåret for annet enn trykkfeil, men det har heller ikke vært nødvendig.

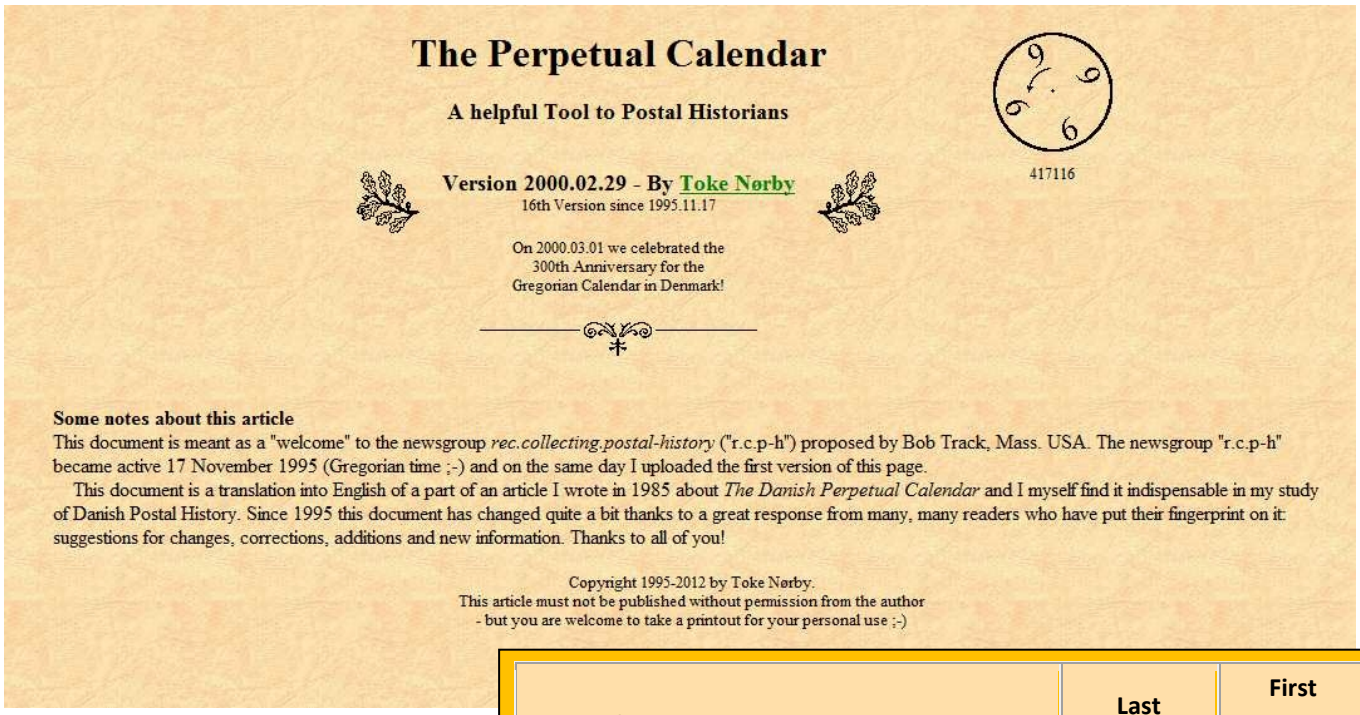

The Perpetual Calendar

A helpful Tool to Postal Historians

417116

Version 2000.02.29 - By Toke Nørby
16th Version since 1995.11.17

On 2000.03.01 we celebrated the
300th Anniversary for the
Gregorian Calendar in Denmark!

Some notes about this article
This document is meant as a "welcome" to the newsgroup *rec.collecting.postal-history* ("r.c.p-h") proposed by Bob Track, Mass. USA. The newsgroup "r.c.p-h" became active 17 November 1995 (Gregorian time ;-) and on the same day I uploaded the first version of this page.
This document is a translation into English of a part of an article I wrote in 1985 about *The Danish Perpetual Calendar* and I myself find it indispensable in my study of Danish Postal History. Since 1995 this document has changed quite a bit thanks to a great response from many, many readers who have put their fingerprint on it: suggestions for changes, corrections, additions and new information. Thanks to all of you!

Copyright 1995-2012 by Toke Nørby.
This article must not be published without permission from the author
- but you are welcome to take a printout for your personal use ;-)

Kalenderen er i sin helhet tekstet på engelsk, noe de fleste, også av oss, behersker godt nok til å lese og forstå. Toke sier helt tydelig at man *ikke* kan gjengi hele eller deler av materialet uten tillatelse fra ham - men også at *det er fritt frem til å kopiere til* ***eget*** *bruk.*

De færreste posthistorikere har brev fra romertiden, men vår generelle søken i og etter historien, gjør at vi kan ha glede av også av de eldste dataene.

Toke selv beskriver hvorfor og hvordan han samlet opplysningene. Les og bli klok. På neste side gjengis etter tillatelse fra Toke noe av evighetskalenderen hans. Komplett er den kun å finne på hjemmesiden hans.

Country/ Place	Last Julian Date	First Gregorian Date
Germany - Catholic part		
- Diocese of Augsburg (4, 5)	1583.02.13	1583.02.24
- Archdiocese of Treves (Trier) (4, 5)	1583.10.04	1583.10.15
- Bavaria (Bayern), Dioceses of Freising,	1583.10.05	1583.10.16
Eichstätt, Regensburg (4, 5)	1583.10.13	1583.10.24
- Breisgau (4)	1583.11.02	1583.11.13
- Duchy of Jülich-Berg (4, 5)	1583.11.03	1583.11.14
- The city of - and archdiocese of Cologne	1583.11.04	1583.11.15
(Köln),4), Aachen (5)	1583.11.11	1583.11.22
- Diocese of Würzburg (4, 5)	1583.11.16	1583.11.27
- Archdiocese of Mayence (Mainz) (4, 5)	1583.11.17	1583.11.28
- The Margraviate of Baden and the Diocese of	1584.01.12	1584.01.23

Toke har laget oversikter for når de fleste (alle) aktuelle land/områder skiftet fra Juliansk til Gregoriansk Kalender. Her et lite utdrag av tabellen som dekket tyske stater/områder.

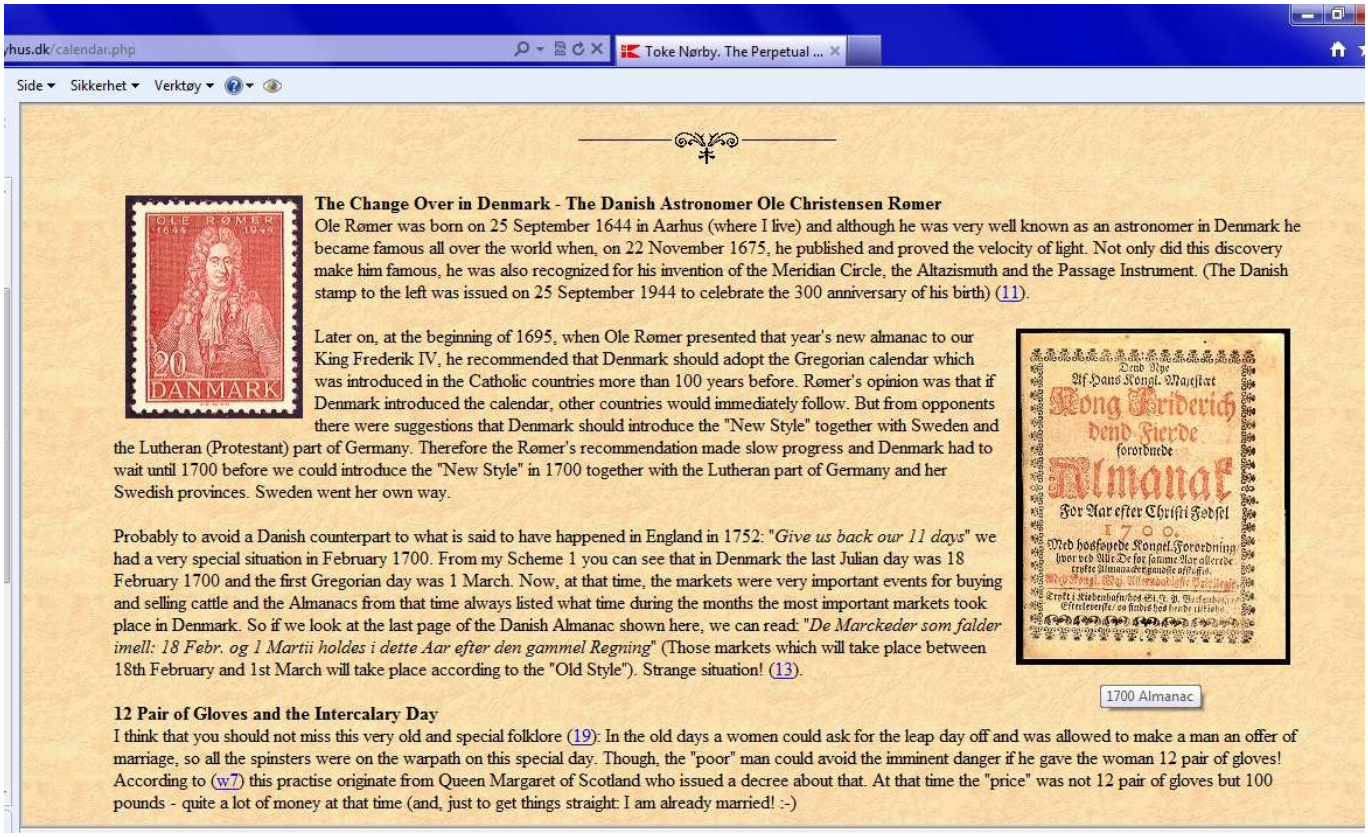

/hus.dk/calendar.php — Toke Nørby. The Perpetual ...

Side ▾ Sikkerhet ▾ Verktøy ▾

The Change Over in Denmark - The Danish Astronomer Ole Christensen Rømer

Ole Rømer was born on 25 September 1644 in Aarhus (where I live) and although he was very well known as an astronomer in Denmark he became famous all over the world when, on 22 November 1675, he published and proved the velocity of light. Not only did this discovery make him famous, he was also recognized for his invention of the Meridian Circle, the Altazismuth and the Passage Instrument. (The Danish stamp to the left was issued on 25 September 1944 to celebrate the 300 anniversary of his birth) (11).

Later on, at the beginning of 1695, when Ole Rømer presented that year's new almanac to our King Frederik IV, he recommended that Denmark should adopt the Gregorian calendar which was introduced in the Catholic countries more than 100 years before. Rømer's opinion was that if Denmark introduced the calendar, other countries would immediately follow. But from opponents there were suggestions that Denmark should introduce the "New Style" together with Sweden and the Lutheran (Protestant) part of Germany. Therefore the Rømer's recommendation made slow progress and Denmark had to wait until 1700 before we could introduce the "New Style" in 1700 together with the Lutheran part of Germany and her Swedish provinces. Sweden went her own way.

Probably to avoid a Danish counterpart to what is said to have happened in England in 1752: "*Give us back our 11 days*" we had a very special situation in February 1700. From my Scheme 1 you can see that in Denmark the last Julian day was 18 February 1700 and the first Gregorian day was 1 March. Now, at that time, the markets were very important events for buying and selling cattle and the Almanacs from that time always listed what time during the months the most important markets took place in Denmark. So if we look at the last page of the Danish Almanac shown here, we can read: "*De Marckeder som falder imell: 18 Febr. og 1 Martii holdes i dette Aar efter den gammel Regning*" (Those markets which will take place between 18th February and 1st March will take place according to the "Old Style"). Strange situation! (13).

Trvd Aff Hans Kongl. Majestæt
Kong Friderich den Fierde forordnede
Almanak
For Aar efter Christi Fødsel
1700.

1700 Almanac

12 Pair of Gloves and the Intercalary Day

I think that you should not miss this very old and special folklore (19): In the old days a women could ask for the leap day off and was allowed to make a man an offer of marriage, so all the spinsters were on the warpath on this special day. Though, the "poor" man could avoid the imminent danger if he gave the woman 12 pair of gloves! According to (w7) this practise originate from Queen Margaret of Scotland who issued a decree about that. At that time the "price" was not 12 pair of gloves but 100 pounds - quite a lot of money at that time (and, just to get things straight: I am already married! :-)

Når Toke skriver om Danmark, vil opplysningene også gjelde Norge og norske områder om ikke annet er sagt, som for Island og Færøyene.

The Danish Perpetual Calendar

Julian Part	Gregorian Part				Month Adding Numbers	
1601-1700.02.18	1700.03.01-1800 2101-2200	1801-1900 2201-2300	1901-2000 2301-2400	2001-2100 2401-2500	JFM AMJ JAS OND	YT
01 29 57 85	05 33 61 89	01 29 57 85	25 53 81	09 37 65 93	366 240 251 361	5
02 30 58 86	06 34 62 90	02 30 58 86	26 54 82	10 38 66 94	400 351 362 402	6
03 31 59 87	07 35 63 91	03 31 59 87	27 55 83	11 39 67 95	511 462 403 513	7
04 32 60 88	08 36 64 92	04 32 60 88	28 56 84	12 40 68 96	623 614 625 035	8
05 33 61 89	09 37 65 93	05 33 61 89	01 29 57 85	13 41 69 97	144 025 036 146	3
06 34 62 90	10 38 66 94	06 34 62 90	02 30 58 86	14 42 70 98	255 136 140 250	4
07 35 63 91	11 39 67 95	07 35 63 91	03 31 59 87	15 43 71 99	366 240 251 361	5
08 36 64 92	12 40 68 96	08 36 64 92	04 32 60 88	16 44 72	401 462 403 513	13
09 37 65 93	13 41 69 97	09 37 65 93	05 33 61 89	17 45 73	622 503 514 624	1
10 38 66 94	14 42 70 98	10 38 66 94	06 34 62 90	18 46 74	033 614 625 035	2
11 39 67 95	15 43 71 99	11 39 67 95	07 35 63 91	19 47 75	144 025 036 146	3
12 40 68 96	16 44 72	12 40 68 96	08 36 64 92	20 48 76	256 240 251 361	11
13 41 69 97	17 45 73	13 41 69 97	09 37 65 93	21 49 77 00	400 351 362 402	6
14 42 70 98	18 46 74	14 42 70 98	10 38 66 94	22 50 78	511 462 403 513	7
15 43 71 99	19 47 75	15 43 71 99	11 39 67 95	23 51 79	622 503 514 624	1
16 44 72	20 48 76	16 44 72	12 40 68 96	24 52 80	034 025 036 146	9
17 45 73	21 49 77 00	17 45 73	13 41 69 97	25 53 81	255 136 140 250	4
18 46 74	22 50 78	18 46 74	14 42 70 98	26 54 82	366 240 251 361	5
19 47 75	23 51 79	19 47 75	15 43 71 99	27 55 83	400 351 362 402	6
20 48 76	24 52 80	20 48 76	16 44 72 00	28 56 84	512 503 514 624	14
21 49 77	25 53 81	21 49 77 00	17 45 73	01 29 57 85	033 614 625 035	2
22 50 78	26 54 82	22 50 78	18 46 74	02 30 58 86	144 025 036 146	3
23 51 79	27 55 83	23 51 79	19 47 75	03 31 59 87	255 136 140 250	4
24 52 80	28 56 84	24 52 80	20 48 76	04 32 60 88	360 351 362 402	12
1700	1700				03 0 351 362 402	
25 53 81	01 29 57 85	25 53 81	21 49 77	05 33 61 89	511 462 403 513	7
26 54 82	02 30 58 86	26 54 82	22 50 78	06 34 62 90	622 503 514 624	1
27 55 83	03 31 59 87	27 55 83	23 51 79	07 35 63 91	033 614 625 035	2
28 56 84	04 32 60 88	28 56 84	24 52 80	08 36 64 92	145 136 140 250	10

Scheme 2.

The Danish Perpetual Calendar

1	8	15	22	29	36	Monday
2	9	16	23	30	37	Tuesday
3	10	17	24	31		Wednesday
4	11	18	25	32		Thursday
5	12	19	26	33		Friday
6	13	20	27	34		Saturday
7	14	21	28	35		Sunday

Det finnes selvsagt oppslagsverker på papir som gir gode opplysninger for nordmenn. Selv har redaktøren et nær istykkerslitt eksemplar av "**Data TID OG STED**", utgitt i Bergen i 1971 av "A/S **Nordanger**-Bergen & Park **Forlag**". Opplysninger er også søkbare andre steder på nettet, men Tokes hjemmeside gir totaloversikt for det meste, for de fleste av oss.

Bruksanvisningen finner du rett etter disse 2 tabellene på adressen: **http://norbyhus.dk/calendar.php**

Placat av 24. november 1804 angående ”Breve eller Pakker med Bancosedler, som forsendes med posten”, samt ditto angående

”Breve eller Pakker med Bancosedler, og som forsendes saavel med den norske Brevpost, som med den mellem Khavn og Kongsberg gaaende Kgl. Expresse”

Gen. Postamts-Pl. (Resol. 2 Nov.) ang. 24 Nov.
det, som for Fremtiden skal iagttages i Henseende til Breve eller Pakker med Bancosedler, som forsendes med Posten (*). p. 293.

Gr. Til desstørre Sikkerhed ved Forsendelse af Bancosedler med Posten, har Kongen paa Gen. Postamtets Foreſtilling befalet følgende:

M 3 1.) Ban-

(*) Denne Pl. er og udkommen paa tydsk for Hertugdømmene.

1804. 182 Pl. om Breve med Bancosedler. 1 §.

24 Nov. 1.) Bancosedler, som forsendes med Posten, blive at indpakke paa følgende Maade: ”Først bøies et firkantet Stykke Papiir af behørig Størrelse omkring dem, saa at dets Ender paa alle fire Sider næsten naae heelt over dem; herpaa lægges denne Pakke i en Convolut, som, naar den udfoldes, har den ved Siden staaende Form; Stykket *b*, som maae være lige eller næsten ligesaa stort, som *a*, lægges først over, derpaa *c*, som ikke maae naae længere, end til midt paa *a*, og tilsidst *d* og *e*; *c* lukkes fast paa *b*, og *d* og *e* paa *b* og *c*. Dernæst sættes først Afsenderens Segl i Midten, og endelig i dennes eller Overbringerens Nærværelse af Postmesteren i egen Person Postseglet paa begge Sider af hiint Segl, saa at alle tre Segl komme til at staae i en skraae Linie. Saaledes erholder Brevet vedstaaende Figur, hvor *a* betyder Afsenderens Segl og *p p* Postseglene. Naar Bancosedlernes Mængde er saa stor, at et heelt Ark Papiir af

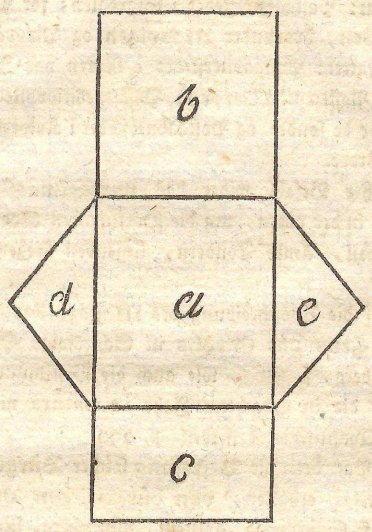

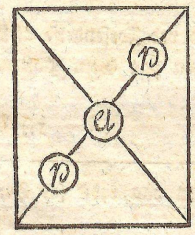

I Øyvind Midtlid’s artikkel om avissaker og brevforsendelser til trykkeriet på Egset i Volden på 1800-tallet, publisert i Budstikka 2012. nr 3, henvises til en plakat av 24. november 1804 som beskriver hvordan bankosedler skal forsendes og forsegles på en forskriftsmessig måte for sin tid.

Denne grunnleggende, posthistoriske plakaten fra dansketiden har så langt redaktøren har kunnet bringe på det rene, aldri vært på trykk i den filatelistiske og posthistoriske pressen. Og enda verre – det viser seg at plakaten ikke er alment kjent blant våre dedikerte medlemmer av selskapet.

For å rette på dette ”avsindige” misforhold, følger her plakaten i sin helhet på trykk i Budstikka. Her er det flere ting å bite seg merke i; om hvordan pakken med sedler, der det er snakk om betydelige (voluminøse) beløp, ”skal tilbindes fast med stærkt Seilgarn over Kors” , men også hvordan de offisielle postseglene skal plasseres i henhold til forskriftene med videre . . .

af sædvanlig Størrelse ikke er tilstrækkeligt til deres Indpakning efter foranførte Forskrift, saa skal de fordeles i flere Pakker, hvoraf hver enkelt indlægges i Papiir, og da enten couverteres og forsegles hver særskilt Pakke for sig, saaledes som foreskrevet er, eller og de emballeres alle i Pakpapiir, Vordug eller Lærred, og hele Pakken tilbindes fast med stærkt Seilgarn over Kors, saaledes at Forsiden af Pakken først lægges paa Midten af Seilgarnet, hvormed slaaes en enkelt Knude paa den modsatte Side af Pakken, og ombindes da atter paa Kors med en dobbelt fast Knude paa Forsiden; hvorved er at iagttage, at Seilgarnet maae være uskadt, og ingenlunde sammenknyttet, og at begge dets Ender, naar de fra Midten af, hvor Knuden er slaaet, lægges hver til sin Side langs med Pakken, maae naae saa langt, som denne er; dernæst foresættes Affenderens Segl i nogen Afstand fra Knuden paa begge Sider af denne Flades længere Linie, og Postkontoirets Segl anbringes saa yderlig, som skee kan; dog at Enderne af Seilgarnet, hvormed Knuden er slaaet, blive tilsyne, efterat de anordnede Segl ere paatrykte Seilgarnet, som hosstaaende Figur nærmere udviser. "Saavel til Brevenes som Pakkernes Forsegling skal Affenderne levere Lakket. Anderledes couverteerte og forseglede Breve og paa anden Maade emballerede Pakker med Bancosedler maae af intet Postcontoir antages eller derfra forsendes, og af ingen Postfører modtages. I

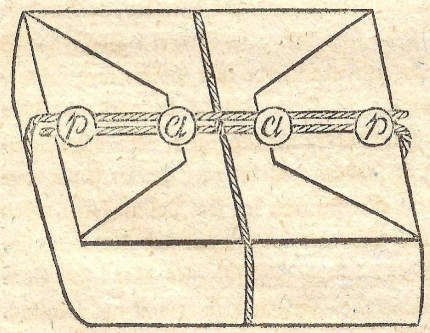

24 Nov.

24 Nov.

øvrigt beroer det endnu, som hidtil, paa Affenderne selv, om de vil levere deres Breve og Pakker med Bancosedler uforseglede paa Postcontoiret, og der lade Pengene eftertælle, eller de vil afgive dem forseglede i en efter foreskaaende Forskrift indrettet Convolut eller Pakke. I sidste Fald forventes, at Affenderne, for deres egen Sikkerheds Skyld, indrette deres Breve og Pakker med Bancosedler saaledes, som her er foreskrevet; og paalægges det da kun Postbetienterne, at de nøie paasee, at der i Henseende til den udvortes Form ingenlunde finder nogen Afvigelse Sted fra den her givne Forskrift. Naar Breve eller Pakker afgaae under egen Forsegling, maae eiheller forsømmes, at Postseglet, som ovenfor foreskrevet, ogsaa hostrykkes, og i Overbringerens Nærværelse de Ord tilføies: "under egen Forsegling;" og indestaaer Postvæsenet, i Henseende til saadanne Breve og Pakker, ikke for videre, end at Brevet eller Pakken ubeskadiget kommer sin Eier til Hænde. 2.) Paa de Postrouter, hvor en Postfører følger med, skal hver efterfølgende Postfører, og paa de andre Router enhver efterfølgende Postmester, nøie undersøge, om alt, hvad som her er foreskrevet i Henseende til de med Posten befordrende Breve eller Pakker med Bancosedler, er iagttaget; og skulde det da befindes, at ikke alle her givne Forskrifter nøiagtigen vare efterkommede, eller og at saadanne Breve eller Pakker skulle være beskadigede mere eller mindre, saa skal Postmesterne, uden at aabne dem eller forandre det mindste ved den Tilstand, hvori de forefindes, i begge Postførernes eller i sine Contoirbetientes Nærværelse, forsyne dem med et nyt Omslag, saaledes som foran er foreskrevet, og sættes i saa Fald Postcontoirets Segl tillige der, hvor ellers Affendernes Segl er anordnet; hvorved han tillige bør bruge den Forsigtighed, at de feilfulde eller beskadigede Breves Segl vendes mod Convolutens Bagside, for at hine ved dennes

Forsegling ikke skulle vorde varme og komme til at klæbe fast. Slige Tilfælde skal hver Gang anmærkes paa Karterne og i Reiseprotocollen, og indberettes til Gen. Postamtet. Og strækker denne Fremgangsmaade sig saavel til Breve og Pakker, der videre skal befordres, som til dem, der paa Stedet skal forblive. 3.) De Breve og Pakker med Bancosedler, som paa den foreskrevne Maade ere couverteerte, forseglede og emballeerte, maae enhver Postmester saalænge, indtil de enten med Posten videre afgaae eller af ham udleveres, ikke tabe af Sigte eller lade komme ud af sit eget Gienme. De Breve og Pakker, som videre skal befordres, skal han med egen Haand overlevere til Postføreren, som selv skal nedlægge dem i Postladen, hvorefter Postmesteren og Postføreren fælleds skal tillukke Laden og enhver tage sin Nøgle til sig. Ifald Posten gaaer uden Postfører, da skal Postmesteren med egen Haand nedlægge de affendende Breve og Pakker med Bancosedler i Laden og selv tillukke denne, samt omhyggeligen giemme Nøglen dertil. Ved Udleveringen af de med Posten ankomne Breve og Pakker med Bancosedler, skal vedkommende Postbetiente, i Overeensstemmelse med Pakkeposttaxten 23 Febr. 1788 (III Art. almind. Anmærkn. No. 4), iagttage, at samme ikke afleveres, uden imod fyldestgiørende Qvittering; og har Modtageren, forinden han udstæder denne, at aabne og eftersee Brevet eller Pakken, enten paa Postcontoiret eller i Overbringerens Paasyn. Saafremt denne Forsigtighed forsømmes, saa kan ingenlunde tages Hensyn til, om siden skulde føres Anke over en eller anden befunden Mangel. Desuden har Modtageren ved Aabning af saadanne Breve eller Pakker at iagttage, at han, saameget mueligt, lader Seglene ubeskadigede, paa det at disses Tilstand i mødende Tilfælde noiagtig kan oplyses. 4.) Den Postmester eller Postfø- 24 Nov.

24 Nov. rer, som ikke iagttager og efterkommer enhver af disse Forskrifter, der fra 1 Jan. 1805 af træde i Kraft, har ei alene at vente Straf efter Gen. Postamtets Eragtning, men skal ogsaa, hans Ret dog mod alle Vedkommende forbeholden, være pligtig at erstatte de Bancosedler, som maatte mangle i et Brev eller en Pakke, forsaavidt Postvæsenet selv derfor staaer til Ansvar.

24 Nov. (†) Gen. Postamts-Pl. (Resol. 2 Nov.) ang. det, som for Fremtiden skal iagttages i Henseende til Breve eller Pakker med Bancosedler, som forsendes saavel med den norske Brevpost, som med den mellem Khavn og Kongsberg gaaende Kgl. Expresse. Khavn 4to.

Gr. Til desstørre Sikkerhed ved Forsendelse af Bancosedler saavel med den Norske Brevpost, som med den mellem Khavn og Kongsberg passerende Kgl. Expresse, har Kongen, paa Gen. Postamtets Foreestilling, befalet følgende:

1.) Bancosedler, som skal forsendes med bemeldte Post og Expresse, blive at indpakke paa følgende Maade: (der er ligesom den, hvilken i Pl. for Danmark 24 Nov. 1804. 1 § er anordnet). Saavel til Brevenes som Pakkernes Forsegling skal Affenderne levere Lakket. Endnu er at anmærke, at i Tilfælde af, at Affenderens Segl ei kan erholdes, da foresættes Postseglet ogsaa paa de Steder af Pakken, hvor hiint her er foreskrevet. Anderledes convoluterede og forseglede Breve og paa anden Maade emballerede Pakker med Bankosedler maae af intet Postcontoir paa Affendelsesstedet antages eller derfra forsendes, forinden det Foreskrevne er efterkommet. I øvrigt beroer det endnu, som hidtil, paa Affenderne selv, om de vil levere deres Breve og Pakker med Bancosedler uforseglede paa Postcontoiret, og der lade Pengene eftertælle, eller de vil afgive dem forseglede i en ef-

ter forestaaende Forskrift indrettet Convolut eller Pakke. I sidste Fald forventes, at Affenderne, for deres egen Sikkerheds Skyld, indrette deres Breve og Pakker med Bancosedler saaledes, som her er foreskrevet; og paalægges det da kun Postbetienterne, at de nøie paasee, at der i Henseende til den udvortes Form ingenlunde finder nogen Afvigelse Sted fra den her givne Forskrift. Naar Breve eller Pakker afgaae under egen Forsegling, maae eiheller forsømmes, at Postseglet, som ovenfor foreskrevet, ogsaa hostrykkes, og i Overbringerens Nærværelse de Ord tilføies: "under egen Forsegling;" og indestaaer Postvæsenet, i Henseende til saadanne Breve og Pakker, ikke for videre, end at Brevet eller Pakken ubeskadiget kommer sin Eier til Hænde. 2.) Enhver Postmester, til hvis Contoir saadanne Breve og Pakker med Bancosedler ankomme, skal nøie undersøge, om alt, hvad som i den Henseende her er foreskrevet, er iagttaget; og skulde det da befindes, at ikke alle her givne Forskrifter nøiagtigen vare efterkommede, eller og, at saadanne Breve eller Pakker skulde være beskadigede mere eller mindre, saa skal Postmesterne, uden at aabne dem, eller at forandre det mindste ved den Tilstand, hvori de forefindes, i sine Contoirbetientes og, for saavidt de gaae med Expressen, tillige i den Kgl. Expresses Overværelse, forsyne dem med et nyt Omslag, saaledes som ovenfor er foreskrevet, og sættes i saa Fald Postcontoirets Segl tillige der, hvor ellers Affenderens Segl er anordnet; hvorved han tillige bør bruge den Forsigtighed, at de feilfulde eller beskadigede Breves Segl vendes mod Convolutens Bagside, for at hine ved dennes Forsegling ikke skulle vorde varme og komme til at klæbe fast. Slige Tilfælde skal hver Gang anmærkes paa Karterne, og, forsaavidt de ere indtrufne med Expressen, tillige i Reiseprotocollen, og desuden indberettes til Gen. Postamtet; og strækker denne Fremgangsmaade sig saavel til de Bre-

24 Nov.

24 Nov. Breve og Pakker, der videre skal befordres, som til dem, der paa Stedet skal forblive. 3.) De Breve og Pakker med Bancosedler, som paa den foreskrevne Maade ere convoluterede, forseglede og emballerede, maae enhver Postmester saalænge, indtil de enten med Posten videre afgaae eller af ham udleveres, ikke tabe af Sigte eller lade komme ud af sit eget Giemme. De Breve og Pakker, som videre skal befordres, skal han sortere og sammenbinde, eftersom de ere bestemte til særskilte Postcontoirer, og skal han end videre forsyne disse saaledes samlede Breve med en Convolut, med Postsegl og Adresse til Bestemmelsesstedet, hvortil føies: NB. B. Br. De Breve derimod, som ere adresserede til Underveissteder, skal samles og behandles, som her er foreskrevet, eftersom de skal afgives til det eller de underveisbeliggende Postaabnersteder; og skal saadanne Pakker med Bancobreve noteres paa den med Posten følgende Timeseddel; og paaligger det enhver Postaabner, hvor saadanne Pakker passere, foruden at anmærke paa Timesedlen, om Pakkerne ere rigtig ankomne, og hvilke af dem ere afgaaede videre, tillige nøie at eftersee, om de ere i behørig Stand efter Forskriften; og i Tilfælde af, at nogen Mangel er befunden, da skal han søge paa bedst muelige Maade at afhielpe samme, og med første Post melde det til den Postmester, hvorunder hans Postaabnersted henhører, at Postmesteren uopholdelig kan foranstalte det i saa Henseende Fornødne, hvilket denne har med første Post at indberette til Gen. Postamtet. I Henseende til de Breve og Pakker, hvis Eiere opholde sig paa Stedet, er at iagttage, at disse ikkun maae afgives imod fyldestgiørende Qvittering; og har Modtageren, forinden han udstæder denne, at aabne og eftersee Brevet eller Pakken, enten paa Postcontoiret eller i Overbringerens Paasyn. Saafremt denne Forsigtighed forsømmes, saa kan ingenlunde tages Hensyn til, om siden skulde føres Anke over

en

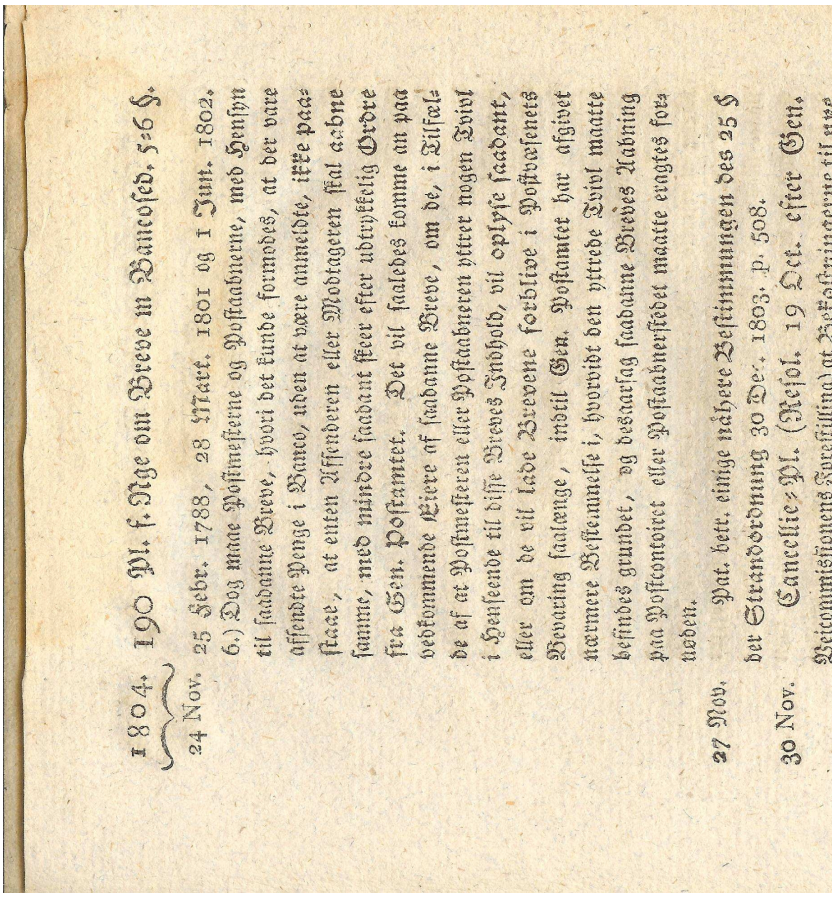

1804. 24 Nov. 190 Pl. f. Nge om Breve m Bancosed. 5-6 §.

25 Febr. 1788, 28 Mart. 1801 og 1 Jun. 1802.

6.) Dog maae Postmesterne og Postaabnerne, med Hensyn til saadanne Breve, hvori det kunde formodes, at der vare affendte Penge i Banco, uden at være anmeldte, ikke paastaae, at enten Affenderen eller Modtageren skal aabne samme, med mindre saadant skeer efter udtrykkelig Ordre fra Gen. Postamtet. Det vil saaledes komme an paa vedkommende Eiere af saadanne Breve, om de, i Tilfælde af at Postmesteren eller Postaabneren yttrer nogen Tvivl i Henseende til disse Breves Indhold, vil oplyse saadant, eller om de vil lade Brevene forblive i Postvæsenets Bevaring saalænge, indtil Gen. Postamtet har afgivet nærmere Bestemmelse i, hvorvidt den yttrede Tvivl maatte befindes grundet, og desaarsag saadanne Breves Aabning paa Postcontoiret eller Postaabnerstedet maatte eragtes fornøden.

27 Nov. Pat. betr. einige nähere Bestimmungen des 25 § der Strandordnung 30 Dec. 1803. p. 508.

30 Nov. Cancellie-Pl. (Resol. 19 Oct. efter Gen. Beicommissionens Forestilling) at Bekostningerne til nye

§ 4 og 5 er av en slik viktighet at de også bør gjengis, om ikke i glass, så i alle fall i ramme:

"4.) Den Postmester, som ikke iagttager og efterkommer enhver av disse Forskrifter, der fra 1. April 1805 træde i Kraft, har ei alene at vente Straf efter Gen.Postamtets Eragtning, men skal ogsaa, hans Ret dog mod alle Vedkommende forbeholden, være pligtig at erstatte de Bancosedler, som maatte mangle i et Brev eller en Pakke , forsaavidt Postvæsenet selv derfor staaer til Ansvar etc.

5.) At for Fremtiden maae ingen Bancosedler forsendes med den norske Brevpost, med mindre Afsenderne anmelde for vedkommende Postbetient saadanne Summers Beløp ved Paategning paa Omslaget etc. "

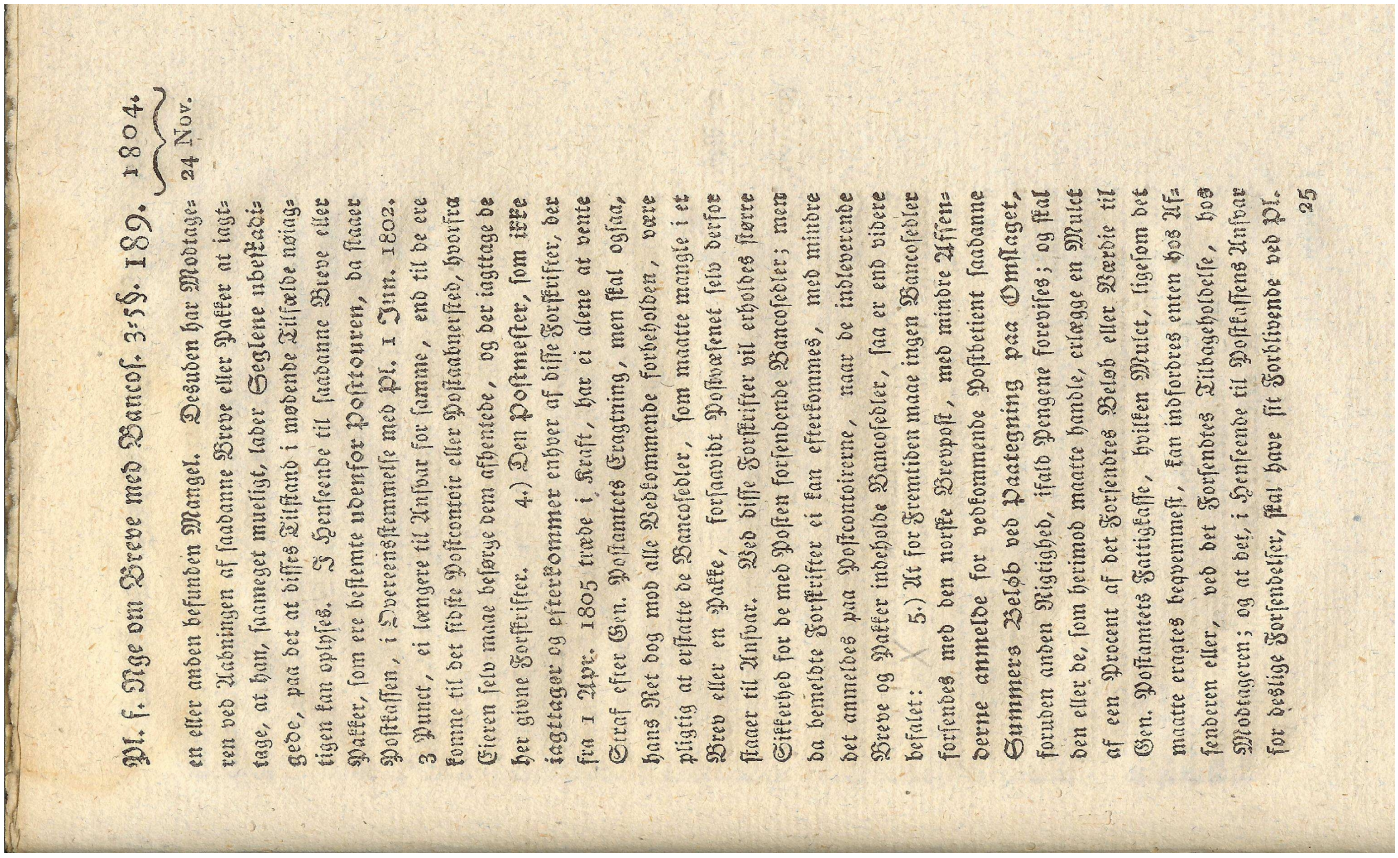

Pl. f. Nge om Breve med Bancos. 3-5§. 189. 1804. 24 Nov.

en eller anden befunden Mangel. Desuden har Modtageren ved Aabningen af saadanne Breve eller Pakker at iagttage, at han, saameget muelig, lader Seglene ubeskadigede, paa det at disses Tilstand i mødende Tilfælde nøiagtigen kan oplyses. I Henseende til saadanne Breve eller Pakker, som ere bestemte udenfor Posttouren, da staaer Postkassen, i Overeensstemmelse med Pl. 1 Jun. 1802. 3 Punct, ei længere til Ansvar for samme, end til de ere komne til det sidste Postcontoir eller Postaabnersted, hvorfra Eieren selv maae besørge dem afhentede, og der iagttage de her givne Forskrifter. 4.) Den Postmester, som ikke iagttager og efterkommer enhver af disse Forskrifter, der fra 1 Apr. 1805 træde i Kraft, har ei alene at vente Straf efter Gen. Postamtets Eragtning, men skal ogsaa, hans Ret dog mod alle Vedkommende forbeholden, være pligtig at erstatte de Bancosedler, som maatte mangle i et Brev eller en Pakke, forsaavidt Postvæsenet selv derfor staaer til Ansvar. Ved disse Forskrifter vil erholdes større Sikkerhed for de med Posten forsendende Bancosedler; men da bemeldte Forskrifter ei kan efterkommes, med mindre det anmeldes paa Postcontoirerne, naar de indleverende Breve og Pakker indeholde Bancosedler, saa er end videre befalet: 5.) At for Fremtiden maae ingen Bancosedler forsendes med den norske Brevpost, med mindre Afsenderne anmelde for vedkommende Postbetient saadanne Summers Beløb ved Paategning paa Omslaget, foruden anden Rigtighed, ifald Pengene forevises; og skal den eller de, som herimod maatte handle, erlægge en Mulct af een Procent af det Forsendtes Beløb eller Værdie til Gen. Postamtets Fattigkasse, hvilken Mulct, ligesom det maatte eragtes beqvemmest, kan indfordres enten hos Afsenderen eller, ved det Forsendtes Tilbageholdelse, hos Modtageren; og at det, i Henseende til Postkassens Ansvar for deslige Forsendelser, skal have sit Forblivende ved Pl.

25

LITT MER OM PORTOTAKSTENE INNFØRT I 1813

av *Wilfred Wasenden.*

TAKSTENE MELLOM NORSKE POSTSTEDER OG KØBENHAVN/HELSINGØER

Fra den danske posthistorikeren Toke Nørby har jeg fått en meget verdifull tilbakemelding vedrørende tabell 1 i artikkelen jeg skrev om portotakstene, gjengitt i forrige nummer av Budstikka.

Sirkulæret der jeg fant disse takstene var udatert, og jeg antok at de, som MIDLERTIDIGE TAKSTER, kunne vært utsendt før hovedtabellen med alle portosatsene, angitt i Rbs (Riksbankpenger), ble distribuert med sirkulære datert 30. januar 1813. Ifølge de oppgavene jeg nå har mottatt skal disse midlertidige takstene blitt utsendt i mars måned 1813, altså etter at de første takstene var utsendt 30/1.

Siden overskriften bærer bud om at takstene var midlertidige, og tabellen var udatert, knyttet det seg med andre ord en del usikkerhet til disse takstene.

Tabell 1 som er gjengitt i forrige artikkel kunne derfor vært sløyfet! Takstene for brev til og fra henholdsvis København og Helsingøer og de norske poststedene ble, i likhet med de innenrikske takstene, ytterligere forhøyet i august måned. Med denne oppklaringen faller flere brikker på plass, og en mer fullstendig tabell for "Helsingøer" kan presenteres.

I overskriften til de respektive kolonnene er dato for ikrafttredelsen notert. Tabellene med portotakstene ble utsendt med skrivelser før disse datoene, og i noen av skrivene er det anført at takstene skulle taes i bruk fra den dag poststedet mottok dem. I praksis vil dette bety at takstendringene ikke nødvendigvis ble iverksatt samme dag**. Det er følgelig grunn til å anta at det i overgangsperiodene finnes brev med både nye og gamle portosatser.**

Taxt for et enkelt brev mellom HELSINGØER og følgende norske poststeder.

Poststed	*Lsk 1/7 1811*	*Lsk 24/10 1812*	*Rbs 1/2 1813*	*Rbs 13/3 1813*	*Rbs N.V. 10/8 1813*	*Poststed*	*Lsk 1/7 1811*	*Lsk 24/10 1812*	*Rbs 1/2 1813*	*Rbs 13/3 1813*	*Rbs N.V. 10/8 1813*
Arendahls Postcontoir	*20*	*26*	*33*	*27*	*60*	*Kongsberg*	*19*	*25*	*30*	*24*	*60*
Bergen	*25*	*31*	*42*	*36*	*90*	*Kongsvinger*	*19*	*25*	*30*	*24*	*66*
Borgensund	*29*	*35*	*51*	*45*	*114*	*Kragerøe*	*19*	*25*	*30*	*24*	*54*
Bragnæss Postcontoir	*18*	*24*	*27*	*21*	*60*	*Laurvig*	*17*	*23*	*27*	*21*	*42*
Brevig	*18*	*24*	*27*	*21*	*44*	*Molde*	*28*	*34*	*51*	*45*	*108*
Christiania	*17*	*23*	*27*	*21*	*60*	*Moss*	*15*	*21*	*24*	*18*	*54*
Christiansand	*21*	*27*	*36*	*30*	*66*	*Nordlands Postcontoir*	*29*	*35*	*54*	*48*	*114*
Christiansund	*28*	*34*	*48*	*42*	*108*	*Scheens Postcontoir*	*18*	*24*	*30*	*24*	*54*
Fredrichshald	*11*	*17*	*18*	*12*	*60*	*Stavanger*	*24*	*30*	*39*	*33*	*84*
Fredrichsstad	*14*	*20*	*24*	*18*	*60*	*Tronhjems Postcontoir*	*25*	*31*	*42*	*36*	*90*
Holmestrand	*16*	*22*	*27*	*21*	*54*	*Tønsbergs Postcontoir*	*16*	*22*	*27*	*21*	*54*
						Østerriisøer	*20*	*26*	*30*	*24*	*60*

Toke Nørby har utarbeidet en enda mer detaljert oversikt for portosatsene for et enkelt brev sendt fra ulike norske byer til København i tiden fra 13/12-1743 til 10/8-1813. Denne er tilgjengelig på følgende nettadresse:

http://norbyhus.dk/artiklermm/kl/kl15.html

På dette nettstedet vil interesserte lesere finne informasjon både om portotakster og, ikke minst, en meget utførlig innføring i posthistorien som knytter seg til bankoforsendelsene fra Norge til Klasselotteriet i København.

INNENRIKSTAKSTENE.

De innenrikske portotakstene mellom de ulike norske poststedene, slik de ble presentert i tabellene 2, 3 og 4 i forrige artikkel, er funnet å være korrekte så langt det har vært mulig å kontrollere dem. Portoen ble beregnet i Lsk. fram til takstene i Rbs., utsendt med sirkulære 30/1-1813, ble tatt i bruk i begynnelsen av februar. Det skal imidlertid også her nevnes at tabell 3 og 4 bygger på håndskrevne notater, der det også forekommer noe utydelig skrift her og der. Altså en mulig feilkilde**.**

Det er også slik at visse satser fremdeles ikke er kjent. Av sirkulære datert 10. august 1813 går det fram at det ble foretatt takstjusteringer i juni måned 1813. I innledningen i sirkulæret heter det bl.a.:

> *Portoen mellem Postcontoirerne indbyrdes i Norge bliver det dobbelte mod hvad den under 30 te Januarii d. A er bestemt til Rigsbankpenge, med de senere Forandringer efter de med Circulairordre af 5te Junii d. A. tilstillede Tabeller, …….*

Forandringene i takstene som ble kunngjort med *Circulairordre af 5te Junii* har det så langt ikke lykkes meg å spore opp. Det er et håp at noen kan besitte disse tabellene og dermed bevirke at også justeringen som fant sted i juni 1813 kan bli publisert.

I de første månedene av 1813 finnes det få brev som er sendt ubetalt, og følgelig satt i porto, og som kan bidra til å verifisere satsene i portotabellene. Siden innenrikstakstene forble uendret fra takstdoblingen som fant sted i august 1813 og fram til innføringen av specie skilling september 1816, vil brev som er satt i porto med Rbs. (ubetalt) sendt i tiden fra februar 1813 og fram til denne datoen bidra til å verifisere satsene. I en overgangsperiode helt fram til slutten av februar 1817 kunne brevportoen gjøres opp i Rbs. Ubetalte brev sendt til og fra utlandet, der den norske portoandelen er notert, kan også bidra til å verifisere takstene i tabellene. **Noen brev er gjengitt som eksempler.**

Fig. 1

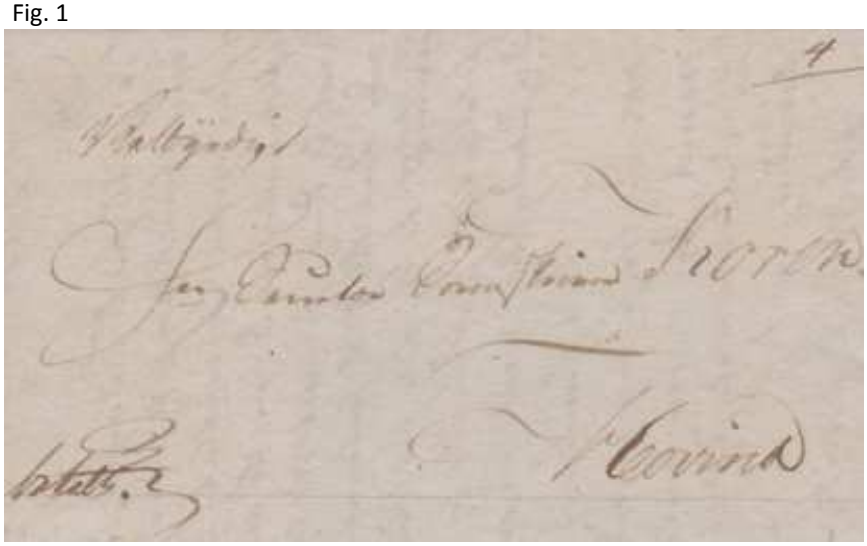

Brevet ble skrevet i Christiania 24. april 1813 og sendt til sorenskriver Johan Koren på Hovind i Ullensager, og betalt med 4 Rbs. (notert i øvre høyre hjørnet). Dette var portoen for et enkelt brev sendt innenfor en avstand på inntil 4 mil (underveisbrev).

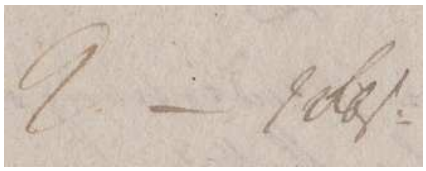

Illustrasjon forstørret 25 % viser kartering og beløp.

Ved ankomst ble det oppkrevd 2 Rbs. i utleveringsgebyr, anført på baksiden av brevet ***9–2 rbs*** (kartering 9 og 2 Rbs å betale).
Dette er et av de få brevene vi kjenner fra tiden før takstjusteringene som fant sted i juni og august 1813, og som har portoen som ble betalt anført på brevet. Objektet tilhører Per H. Kristensen.

Fig. 2

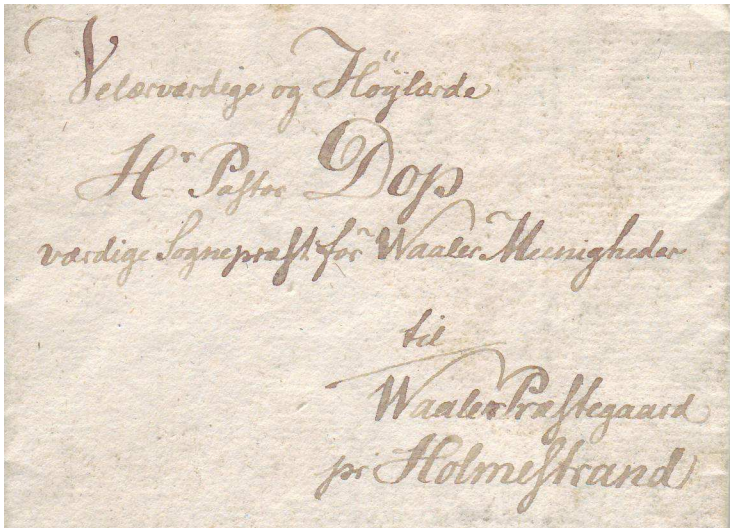

Fig. 2b

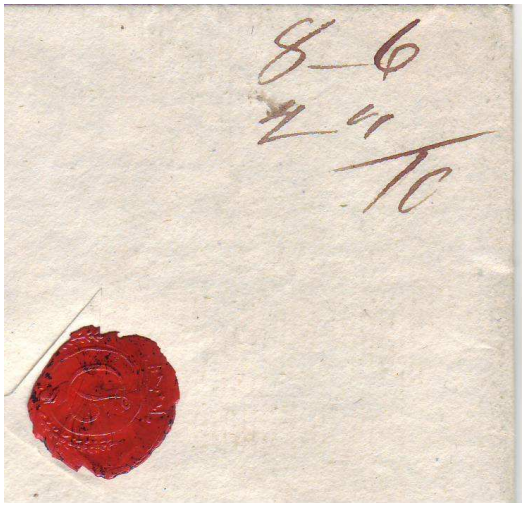

Brevet gjengitt i figur 2 ble skrevet på Raade Præstegaard 4. januar 1815, brakt til Frederiksstad postkontor og sendt via Moss over fjorden til Holmestrand. Sjøveisforbindelsen mellom Østfold og Vestfold førte til at posten ikke behøvde å gå via Christiania, og portoen gikk ned.

Brevet ble ført på kartet i Frederiksstad med ***8-6*** (Fig. 2b. 2 Rbs lokal porto + 4 Rbs til Moss). Brevet ble omkartert i Moss med ***2-4.*** 4 Rbs var portoen mellom Moss og Holmestrand. I alt 10 Rbs å betale.

Fig. 3

Fig. 3b

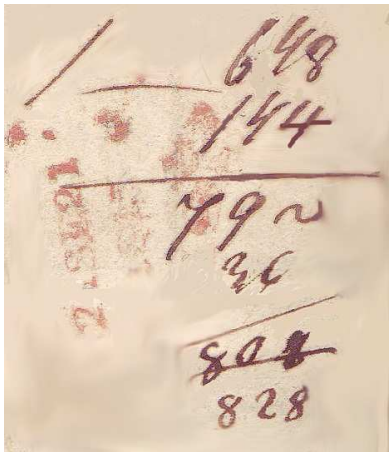

Fig. 3.viser et trippelvektig brev (se 3-tall i nedre venstre hjørnet), sendt fra London 22. september 1815 adressert til Trondhjem. Brevet ble sendt med skip fra Harwich via Gøteborg, og forhåndsbetalt med 7s, (1s8d packet rate + 8 d porto London/Harwich = 2s4d for et enkelt brev. Trippelvektig = 2s4d * 3 = 7s, meget svakt påtegnet **P7/** i rødt). Svensk andel av sjøportoen for brev med vekt mellom 1 og 2 lod var ***40*** sk.bco. anmerket i sort (jfr. Dromberg s. 12)

Svensk transitt var 24 sk. bco per vektenhet; dvs. 72 sk. bco. Beløpet ble konvertert til Rbs. N.V. (navneverdi) med en kursfaktor på 9, som til sammen ble 648 Rbs.N.V. Dertil kom innlandsportoen fra Frederikshald til Trondhjem med 3*48 Rbs.N.V. = 144 Rbs. N.V. I tillegg ble det betalt 30 Rbs. N.V. for lokal distribusjon.

Mottager måtte betale 828 Rbs. N.V. ved utleveringen (se fig 3b).

Brevet er trolig et av de registrerte med høyest porto fra denne perioden.

DEN HARDE ISVINTEREN 1813-1814.

Mot slutten av 1813 og begynnelsen av 1814 ble det klart at Napoleon var på vikende front. Det ble stadig tydeligere at det måtte komme til et oppgjør der også Danmark/Norges forhold i krigen ble satt under lupen. Ved fredsslutningen i Kiel 14. januar 1814 måtte Danmark avstå Norge til Sverige. Sjøpostforbindelse mellom Norge og Danmark ble imidlertid opprettholdt fram til 11. mai 1814 da siste postbåt forlot Norge.

Rundt årsskiftet 1813/1814 var isforholdene spesielt vanskelige og skapte problemer for sjøpostforbindelen. Flere seilinger måtte innstilles, og posten måtte en tid omdirigeres via Christianssand da havnen i Frederiksværn var tilfrosset. Som følge av krigssituasjonen var postveien gjennom Sverige stengt. I denne perioden ble trolig en del post sendt med private fartøy som kunne anløpe isfrie havner. Baksiden med karteringspåtegningene på et slikt sjøbrev er gjengitt i figur 4.

Fig 4

Brevet tilhører Terje Heskestad.

Brevet ble skrevet i København 31. desember 1813 og adressert til Stjørdal via Trondheim.
Det ble opprinnelig kartert som ordinært sjøpostbrev som nr. 50 og 96 Rbs i porto (***50 – 96)*** som var riktig takst fra København til Trondheim etter takstøkningen i august 1813. Denne offisielle sjøreisen ble trolig annullert, karteringen strøket og brevet i stedet formidlet med en privat båt.

Etter påskriften, i øvre høyre hjørnet, passerte brevet Arendal i april 1814 etter lang tids forsinkelser p.g.a. isforholdene og krigshandlinger.

Karteringspåtegningene viser at brevet ble betalt med 72 Rbs. N.V. sammensatt av

12 – 8 (Porto fra ilandføringsstedet og fram til Arendal)
60 (Porto fra Arendal til Trondheim)
68 (Summert)
6 – 72 (4 Rbs lagt til for distribusjon fra Trondheim til Stjørdal)

Påtegningene stadfester at portotaksten fra Arendal til Trondheim var 60 Rbs. I Heskestads samling er det også et tilsvarende brev, brakt med samme båt fra Danmark, som også passerte Arendal. Dette er adressert til Bergen, og har portopåtegning på 60 Rbs for transporten mellom Arendal og Bergen**. Begge disse påtegningene er med på å bekrefte at portosatsene som er anført som gjeldende fra august 1813 er riktige.**

Fig. 5

Fig. 5b

Reconstructed handstamp

Brev sendt fra London 30/12-1814 adressert til Laurvig, formidlet *av forwarding agent Sam Bridges Esq.* Den engelske andelen av portoen til Norge ble betalt med 1/3 takst for Packet Letter + engelsk innenlandsporto fra London til Harwich, med i alt 1s5d.

Dette er **det eneste registrerte brevet** frankert etter ***Post Paid Withdrawn Ship Letter*** satsene sent til Norge, og Harwich stempelet er ikke registrert kjent på andre engelske brev (fig. 5b).

Med dette stempelet kunne brevet sendes til Norge med et privat skip, porto var betalt. Ut fra portopåtegningene kan vi anta at brevet ble overlevert til norsk postkontor i Christianssand og satt i porto der.
Også ut fra isforholdene er dette sannsynlig ilandføringssted.

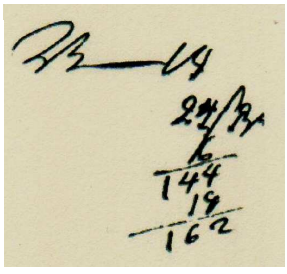

Den norske andelen av sjøportoen utgjorde 24 sk.bco (svensk mynt) som ble konvertert etter faktor 6 til 144 Rbs.

Innenlandsportoen fra Christianssand til Laurvig var 18 Rbs, kartert ***23-18*** .
Deretter er hele avregningen notert.
Mottager måtte betale *162* Rbs ved utlevering av brevet.

Etter fredsslutningen i 1814 kunne igjen brevposten gå via Sverige, men da med høye transittavgifter på grunn av at svensk valuta, sk.bco., sto høyt i kurs. Omregningsfaktoren mellom sk.bco og Rbs N.V. (navneverdi)[1] ble fastsatt kvartalsvis (Sundsbø, s. 138). Et brev fra 1815 er vist i figur 6.

Fig. 6

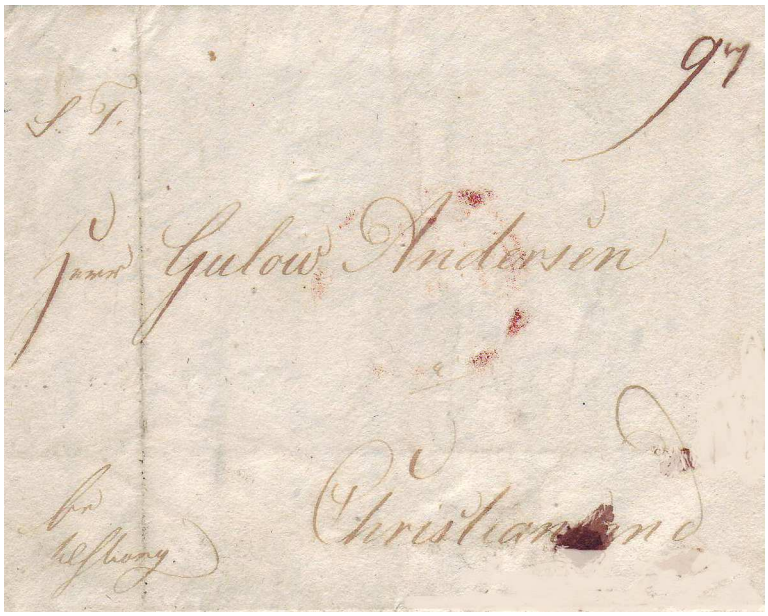

Et enkelt brev skrevet i København 15/8-1815, forhåndsbetalt til Helsingborg (notert nede venstre hjørnet), formidlet via Sverige til Frederikshald og derfra sendt til Christianssand.
Svensk kartering ***97*** i øvre høyre hjørnet.
Ved ankomst ble brevet betalt med 160 Rbs. sammensatt av:

Svensk porto 9,5 sk.bco konvertert til Rbs. med kursfaktor 13 til …….. 124 Rbs
Porto Frederikshald-Christianssand… 36 ”
Samlet porto…… 160 Rbs
som karteringen på baksiden viser.

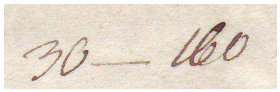

Også etter myntreformen i 1816, der skilling specie ble gjeldende valuta, kunne portoen anføres i Rbs. Ordningen opphørte helt i mars 1817. Et brev sendt litt før denne datoen er vist i figur 7.

Fig. 7

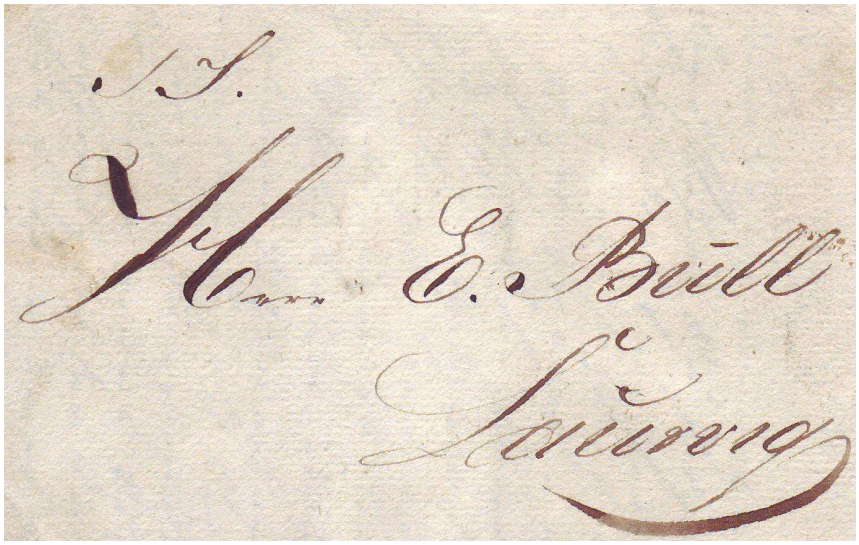

Et enkelt brev skrevet i Trondhjem 4. februar 1817 adressert til Laurvig. Portoen var 18 specie sk etter takstene fra 1/9-1816.
Brevet ble satt i porto med Rbs med en omregningsfaktor på 10, avregnet på baksiden av brevet sammen med karteringen.

Brevene som er gjengitt i denne artikkelen bekrefter at portotakstene, basert på de håndskrevne notatene fra Riksarkivet (gjengitt i tabellene i forrige artikkel), så langt er korrekte. Som nevnt mangler imidlertid fortsatt data fra takstjusteringene som fant sted i juni 1813. Trolig dreide disse justeringene seg om visse endringer i nærportotakstene, men det gjenstår det å finne ut.

For at tabellverket for tiden 1813 og fram til de nye takstene ble innført med virkning fra månedsskifte august/september 1816 skal bli mer fullstendig, bør underveistakstene utredes. Forfatteren har funnet håndskrevne notater som viser en del av takstene som gjaldt for distribusjon mellom poststedene på enkelte hovedruter. Imidlertid skal det søkes etter flere kilder før alt kan stilles opp i tabellform og publiseres.

[1] I tabell 4 i forrige artikkel noe misvisende betegnet nyverdi.

Satsene for de ulike posttjenestene (kontorrettigheter) i perioden fra 1813 og framover til 1817, er et annet område som det ville være nyttig å få samlet og publisert. Kanskje dette kan være en utfordring til andre posthistorikere som vil beskjeftige seg med denne tidsperioden der lite tidligere er publisert samlet.

Til sist i denne artikkelserien skal det understrekes at temaet omhandlende portosatsene for brev sendt til og fra Norge, samt for brev sendt innenlands, ikke er ferdig behandlet. Tvert om vil nytt brevmateriale som kommer frem gi tilskudd til det som til nå er publisert. Det er å håpe at flere vil lete i sine gjemmer etter brevmateriale fra den tiden Riksbankskilling var gjeldende mynt i Norge og omtale disse brevene i Budstikka. For egen del vil jeg sette stor pris på å motta kopi av slikt materiale til wiharalw@online.no

Det er fint om det som er publisert kan komme andre posthistorikere til nytte og kanskje føre til flere innlegg med illustrasjoner og analyser av brevmateriell fra denne perioden.

Kildehenvisninger:
D.A. Dromberg: *"Via Gothenburg."* Ecapaino Ky – Lahti, 1990.
Ivar Sundsbø: *Norske brev før 1855*. Filatelistisk forlag a/s, Bergen, 1989.
Wilfred Wasenden: Myntreform og nye portotakster 1813, artikkel i *Budstikka nr.3, årgang 17*, 2012.

En spesiell takk til **Toke Nørby** for opplysninger om portotakstene mellom de norske byene og Helsingøer fra august 1813, til **Ivar Sundsbø** for gjennomlesing av manus, og til **Per H. Kristensen** og **Terje Heskestad** for utlånt brevmateriell.
Der det ikke er oppgitt referanse til eier av objektene, stammer disse fra egen samling.

Salon du Timbre 2012 av Harry Snarvold.

Kommentar til Trond Schumacher, ref. i Budstikka nr.3.

Schumacher priser utstillingen i Parc Floral de Paris som et helprofft arrangement, noe jeg gjerne innstemmer i. Velordnet, god plass og gode lysforhold. Det siste kan ofte være mangelfullt ved frimerkeutstillinger. Derimot er Schumacher skeptisk til juryen, *"som hadde de beste forutsetninger for en god og rettferdig juryering uten å gripe sjansen, det var alt for mange åpenbare feilskjær i juryeringen".* Dette er jeg derimot ikke enig med ham i.

Juryens sammensetning var etter min menig av meget høy klasse, her kan nevnes navn som *Jussi Tuori* (Finland), *Francis Kiddle* (UK) og *Peter Mc Cann* (USA) som alle har stor anerkjennelse internasjonalt. Dertil sto 3 eksperter til juryens rådighet med bl.a. James van Der Linden (Belgia).

Muligens kan Schumachers kritikk av juryen skyldes, som han selv sier *"det er jo en velkjent sak at utstillere ofte føler de ikke får som fortjent".* Jeg traff Schumacher på utstillingen og han var ikke helt fornøyd med sin medalje, en stor vermeil.

Etter 40 år som utstiller av filatelistisk materiale er min kommentar: å stille ut en samling med Finnmark posthistorie ved en internasjonal utstilling kan være et risikabelt foretagende. Finnmark kan vel betraktes som ganske ukjent for franske (og andre) jurymenn.

Spørsmålet "fornøyd" eller ikke, det får de andre norske utstillere selv uttale seg om. Jeg tror at *Knut Buskum* er tilfreds med 93 poeng og gull og det samme gjelder vel også for *Arne Thune-Larsen* med 92 poeng og gull. For øvrig nevner Schumacher ingenting om resultatene for de 8 norske samlingene, noe som bruker å være en vanlig del av et utstillingsreferat.

Det kan nevnes at Sverige hadde 6 samlinger med på utstillingen; *Björn Sonne* var kandidat til Grand Prix International med 96 poeng, men ble slått av *Jesus Sitjà* (Spania) med klassisk Peru, 97 poeng. Den siste en fantastisk samling jeg sjelden har sett maken til. En rimelig bedømning fra juryens side.

Redaktøren må bemerke at Lederens hjørne i Budstikka nr 3 *ikke var referat* fra en utstilling. Etter redaktørens oppfatning var dette en personlig opplevelse av en tur til Paris og fra en frimerkeutstilling der - som Trond ville dele med oss. **Resultatlisten fra Paris viser at de aller fleste norske deltagere naturlig nok er medlemmer i vårt selskap**. Listen var kanskje en stakket stund vist på forbundets hjemmeside, men nå gir Harry Snarvold oss en grunn til, *mot normalt*, å trykke den i Budstikka.(Inkludert æresmedlem Harry, som vel stilte ut "som svenske" - (uten der å gjøre svenske av seg).) **Redaktøren vil gratulere alle med resultatene**; av egen erfaring vet jeg at de skifter fra jury til jury. Heldigvis eller dessverre!

Resultat for norske utstillere i Paris var: (medalje/poeng/klasse)

Erling J. Aune: The postal history of Belarus from 1811 to the end of WWII. **SV, 85p PH**

Knut Buskum: Norway – The Skilling stamps used on postal items **G, 93p PH**

Eivind Lund: Classic Ecuador 1865-1881 **G, 93p + ærespris TR**

Trond Schumacher: Finmark postal history up to 1945 **SV, 88p PH**

Hallvard Slettebø: Interrupted mail of Scandinavia **SV, 86p PH**

Harry Snarvold: Transatlantic Mail sailings connected with Norway in the 19th Century **SG, 95p + ærespris PH**

Georg Størmer: The Perkins Bacon years (The stamps of Great Britain and the British Empire 1840-65) **V, 82p TR**

Arne Thune-Larsen: The postal communication between Norway and France up to the UPU **G, 92p PH**

Fra en BR-auksjon september 2012:

"Norge. 1923-1969. Lille lot SKIBSPOST" inkluderte dette spennende(?) lagete objektet postlagt om bord på DFDS-skip fra Oslo eller Peter Wessel fra Larvik eller?

Frimerkene er ekte, stemplene er sikkert ekte, portobeløpet ville også vært riktig om det var en Trykksak-forsendelse. Men *det* fremgår ikke av fotoet fra Bruun Rasmussen. Brevet er sikkert også like ekte som mottaker (= avsender?) var en tysk "Sammler-freund". Datoen er mye mer interessant. Frimerkene var ugyldige i Norge, men ville post-kontoret i Frederikshavn vite eller bry seg med det i 1958? Brydde noen seg i det hele tatt om det var korrekt porto på skipspost fra utlandet? I Danmark, i Norge eller hvor? *Bryr Posten Norge seg i dag?*

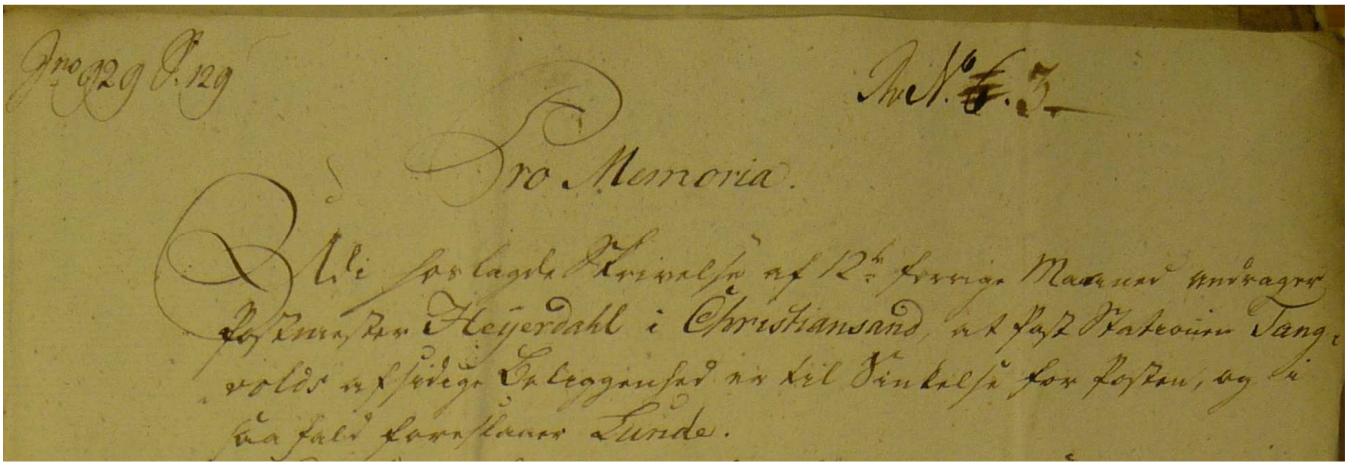

Til Hr Kammerherre og Stiftbefalingsmand Lewetzow i Christiansand

Pro Memoria

Udi hoslagte Skrivelse af 12te forrige Maaned andrager Postmester Heyerdahl i Christiansand, at Post Stationen Tangvolds afsidige Beliggenhed er til Sinkelse for Posten, og i saa fald foreslaaer Lunde.

Ligesaa indberetter han Postbøndernes Besværing paa Nodeland, som i Uvejr maa opholde sig 3 à 4 Dage for at afhente Posten i Christiansand, og desaarsage enten frasige sig Postens førsel eller og at dem derfor maatte tillægges en extraordinaire Belønning.

Over begge Deele har vel Hr Etats Raad og Amtmand Holm meddeelt sin medholdige Erklæring saaledes: at Amtet intet noget derimod har at erindre; at Lunde bliver Post Station i steden for Tangvold, samt at Nodelands Postbønder hver fik et extra-ordinaire Tillæg af 3Rd, foruden de 3Rd, den der for hidtil aarlig er tilstaaet.

Man maatte altsaa, ved Originalens Tilbagesendelse være Høitærede Hr Kammerherres behagelige Betænkning tienstlig udbedet, hvorvidt denne Omskiftelse med Lunde i steden for Tangvold kan skee enten uden nye Besvær for General Postkassen eller og fleere Postkarles Antagelse, som og om det til Nodelands Postbønder foreslagne Tillæg ikke kan være at undgaae. *GeneralPostAmtet den 7 Julii 1792.*

Jens Schanche skrev i sin rapport i 1754 om de store problemene de hadde med postgangen rundt Kristiansand, og da spesielt i retning mot Stavanger. Resultatet da ble at nye postgårder ble utpekt og postruta ble lagt etter kongeveien – "den almindelige allfarevej". Nodeland ble postgård en gang mellom 1776 og 1792.

Tangvold var allerede postgård fra før 1689, og Rosholand eller Rossland ble utpekt rundt 1754 til erstatning for Kios. Postmengden økte betydelig fram mot 1800, og veiene ble flere og bedre. Nå var imidlertid strekningen mellom Kristiansand og Stavanger full av utfordringer, og forsinkelser var det mye av på strekningen. Nye postgårder kom til og andre falt fra. Lunde var en av postgårdene som kom til på slutten av 1700-tallet.

Utsnitt av Amtskort "fra tiden".

Utsnitt fra moderne kart; © Kartverket

”Bokbestilling” mm

av Ragnvald C. Knudsen og Per Erik Knudsen

Et brev fra Norge til Danmark er i seg selv ikke uvanlig. Av og til kan man undre på hvem brevet ble skrevet til. Det brevet som vises her kunne ha vært beskrevet under Månedens brev på NPS' hjemmesider. Men likevel ikke, det førte til noen flere tanker som fanget videre enn selve brevet. Biografien som vises her, var inspirasjonskilden til resten av artikkelen.

Thaarup, Edvard Ludvig, født 25. Febr. 1811 i Kbh. (Hellig.), død 8. April 1888 sst. (Trin.), begr. sst. (Ass.). Forældre: Etatsraad, Amtmand Frederik T. (1766–1845) og Giese (Gedske) Kirstine Giersing (1780–1852). Gift 1° 9. Marts 1850 i Kbh. (Frue) med Clara Marie Sophie Emilie von Thun, født 7. Jan. 1818 i Kbh. (Holmens), død 30. April 1854 sst. (Hellig.). Datter af Kommandørkaptajn i Søetaten Philipp Gebhard von T. (1756–1828) og Petrea Marie Sophie Ellegaard (1791–1878), 2° 27. Febr. 1861 i Kbh. (Frue) med Albertine (Alba) Dorthea Wilhelmine Starcke, født 14. Juli 1814 i Aalborg, død 5. Dec. 1881 i Kbh. (Trin.). Datter af Købmand Friederich Wilhelm Christian S. (1786–1864) og Wilhelmina Louise Charlotte Wachs (1794–1864).

T., der var opvokset i et litterært Hjem, lærte Boghandelen hos Chr. Steen og i den Gyldendalske Boghandel; 1833 etablerede han sig som Boghandler under Firmanavn: E. L. Thaarup, om end han først tog Borgerskab 1837, da han lejede sin gamle Chef Chr. Steens Stade paa Børsen. Allerede 1834 stiftede han det billige Ugeblad „Dansk Penning-Magazin, til nyttige Kundskabers Udbredelse“, som lagde Vægt paa et godt Billedstof i Træsnit og Kobberstik og fik stor Udbredelse; efterhaanden skabte han sig ogsaa et ganske anseligt Forlag: Grundtvigs Festsalmer og P. O. Boisens Visebog, som begge vandt stor Udbredelse, udkom saaledes hos ham, ligesom Skrifter af P. A. Fenger og Svend Grundtvig.

Større Betydning end hans Forlag fik dog den af ham 1848 oprettede Kommissionsvirksomhed for udenbys Boghandlere; han besørgede disses Ordrer fordelte til Forlagene i Kbh. og Forlagenes Bogpakker samlede og afsendte til Boghandlerne. Denne Virksomhed tog et stort Omfang og voksede ved Akkuratesse og streng Økonomi støt i mange Aar, saa at T. havde over Halvdelen af de skandinaviske Boghandleres Kommissionshandel paa sin Haand; han holdt ogsaa til Lettelse for de københavnske Boghandlere Lager af Bøger udkomne hos Provinsens Boghandlere.

De litterære Interesser, som T. bragte med fra sit Hjem, dyrkede han Livet igennem. Allerede som ganske ung havde han skrevet i de af Faderen udgivne Blade, og han fortsatte længe sin Oversætter- og Skribentvirksomhed; han samlede litterære Bidrag til Udgaver af Johannes Ewald, J. H. Wessel, P. A. Heiberg og Malthe Conrad Brun; 1850–55 forlagde han Johannes Ewalds „Samlede Skrifter“ i 8 Bind ved F. L. Liebenberg, som vidner om ham, „at han har lagt en litterær Begejstring for Dagen ganske usædvanlig i den danske Litteraturs Historie og erhvervet sit Navn gyldig Adkomst til at erindres i den Ewaldske Litteratur“.

Hans litterære Samlinger – ogsaa hans store, kronologisk ordnede Visesamling paa ca. 100.000 Ekspl. – er skænkede til Universitetsbiblioteket; hans Portrætsamling af danske Boghandlere, senere overtaget og fortsat af Boghandler Theodor Bløes, blev af denne foræret til Boghandler-Medhjælper-Foreningens Bibliotek. Efterladte Papirer paa Bakkehuset. Stik fra A. & Th. Weger i Leipzig ca. 1888. Træsnit 1883 efter Fotografi.

O. H. Delbanco: Boghandlerforeningens Festskrift 1887, S. 97, 138, 160. Camillus Nyrop: Bidrag til den danske Boghandels Historie, II, 1870, S. 125 og passim.

I mange samlinger finnes det tilsvarende brev fra norske bokhandlere til E.L. Thaarup, en betydningsfull kommisjonær også for norsk bokhandel.

E. L. Thaarup.

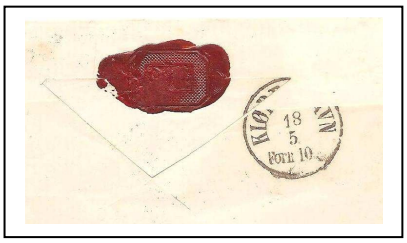

Noen av NPS-medlemmene har hatt mer tilknytning til bokbransjen enn andre. Vi har ikke dermed hatt mer vett til å ta vare på posthistorisk materiale fra bransjen enn andre.

Kanskje mindre, nettopp fordi dette var så dagligdags. Gjennom redaktørens hender, på forlaget *J. W. Cappelen,* gikk det over en femårs-periode ”hundretusener” postlagte svarsendingsenheter med stempler fra hele landet. Ikke en eneste ble tatt vare på. Det var jo ikke en gang frimerker på…

Dette grenser i dag sterkt opp til et av redaktørens aktuelle samleområder, ”Dansk Fri-Correspondance” fra perioden 1883-1919.

I dag er bokbransjen blitt mer moderne og knapt en bestilling sendes gjennom post til et forlag fra bokhandlere. Men ”før i tiden”, altså *posthistorie*, da ble bestillinger sendt i posten. Enten på helsakskort, slik mange samlere kjenner kort f.eks. adressert til *J. W. Cappelen* eller i åpne konvolutter merket ”Trykksak” eller ”Bokbestilling” eller begge deler.

Bestillingssedlene inneholdt *ingen* personlig kommunikasjon, bare ”tekniske data”. Spesielle ønsker var fortrykt og ble overstrøket eller understreket etter behov. De daglige rutiner i enhver bokhandel inkluderte å samle bestillinger til samtlige forlag i en felles konvolutt. I Norge fra 1922 til begynnelsen av syttitallet ble bestillingene sendt samlet til *A/S Bokcentralen* i Øvre Vollgt.15 i Oslo.

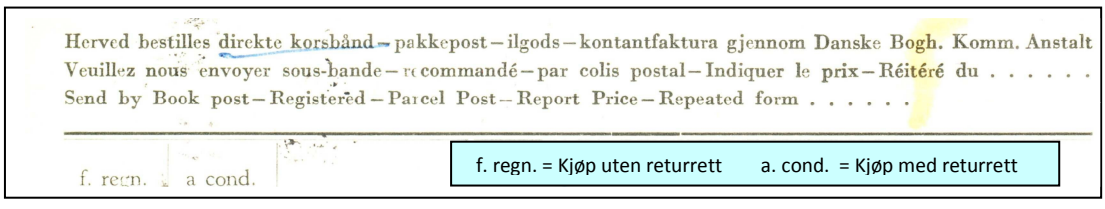
Herved bestilles direkte korsbånd – pakkepost – ilgods – kontantfaktura gjennom Danske Bogh. Komm. Anstalt
Veuillez nous envoyer sous-bande – recommandé – par colis postal – Indiquer le prix – Réitéré du . . . . . .
Send by Book post – Registered – Parcel Post – Report Price – Repeated form . . . . . .

f. regn. a cond.

f. regn. = Kjøp uten returrett a. cond. = Kjøp med returrett

Her er vist et eksempel fra Olaf Norlis Bokhandel fra nittenfemti-tallet på et bestillingsformular med understrekningsalternativ.

I Bokcentralen ble bestillingene fordelt til hvert enkelt forlags postboks. Bud fra forlagene hentet sedlene hver dag i titiden. Ordrene ble så håndtert av faktura- og pakke-avdeling. Samme ettermiddag eller neste formiddag var pakker med leveranser levert til Øvre Vollgate for å bli videresendt land og strand, i samlepakker med vekt til opptil førti kilo i hvert kolli. Mye som postpakker.

Store bokhandlere fikk sendinger hver dag, andre to-tre ganger i uken. Effektivt den gang. Mange små forlag og også forlag utenfor hovedstaden hadde kommisjonslagre i Bokcentralen slik at firmaet i praksis også var grossist.

Trafikken i Oslo sentrum forårsaket Bokcentralens endelikt samtidig som to store forlag skapte Forlagsentralen IS. Etter avtale overtok FS de fleste funksjonene.

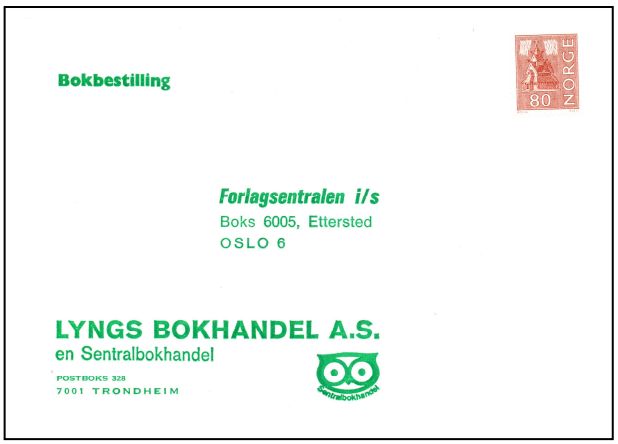

Et eksempel på ubrukt ferdigtrykt Bokbestillingskonvolutt. Slike hadde de aller fleste bokhandlere liggende klare for å dytte ferdig utfylte ordre i, for postlegging før siste postkassetømming.

Poenget er at dette med en "boksentral" *ikke* var unikt. Bokbransjen arbeidet slik i hele Europa i posthistorisk tid. Før bokhandlerne skapte sine felles eide distribusjons-firmaer fra 1880-tallet var spesielle kommisjonsfirmaer/ kommisjonsanstalter i virksomhet. I det hel tatt var bok-bransjen bygget opp på kommisjonsbasis langt frem mot nåtiden. Forlagene eide i prinsipp bøkene til de var solgt. Forfattere fikk oppgjør først når bøker var bekreftet solgt.

Før vår tid betalte norske bokhandlere for solgte bøker først den 15.mars året etter! Senere ble det betalt tre ganger i året. Først på åttitallet seks ganger hvert år og nå er det også i bokbransjen månedsvis betaling.

Parallelt med dette gikk man over fra et kommisjons-system med forlagseiete bøker til systemer med returrett mot avgifter for endelig å gå over til salg i "fast regning", dvs. uten returrett. Bøker gikk også over fra å ha lang levetid til å bli "ferskvare".

I dag henger det igjen at forfattere riktignok får "forskudd", men endelig oppgjør får de først langt inn i året etter salgsåret.

På attenhundretallet virket enkelte bokhandlere som kommisjonærer for kollegaer i andre land og i andre byer. Vi illustrerer det med oppføringen for Kristianias to største bokhandlere i "Adressebog for den nordiske Boghandel" (XVI Aargang, MDCDI). De fete bokstavforkortelsene viser hvilke forleggerforeninger bokhandlerne var antatt som kommisjonærer for. Samtidig er oppført de bokhandlere/ kommisjonsanstalter de brukte som leverandører av uten-landske bøker.

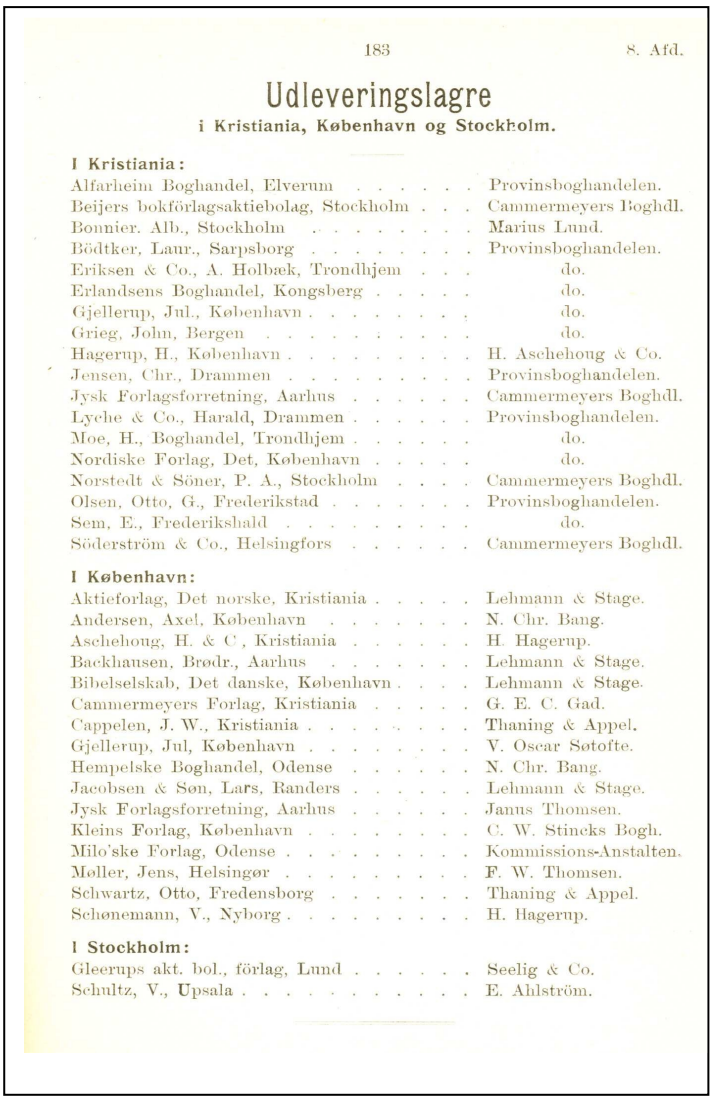

183 8. Afd.

Udleveringslagre

i Kristiania, København og Stockholm.

I Kristiania:

Alfarheim Boghandel, Elverum	Provinsboghandelen.
Beijers bokförlagsaktiebolag, Stockholm	Cammermeyers Boghdl.
Bonnier. Alb., Stockholm	Marius Lund.
Bödtker, Laur., Sarpsborg	Provinsboghandelen.
Eriksen & Co., A. Holbæk, Trondhjem	do.
Erlandsens Boghandel, Kongsberg	do.
Gjellerup, Jul., København	do.
Grieg, John, Bergen	do.
Hagerup, H., København	H. Aschehoug & Co.
Jensen, Chr., Drammen	Provinsboghandelen.
Jysk Forlagsforretning, Aarhus	Cammermeyers Boghdl.
Lyche & Co., Harald, Drammen	Provinsboghandelen.
Moe, H., Boghandel, Trondhjem	do.
Nordiske Forlag, Det, København	do.
Norstedt & Söner, P. A., Stockholm	Cammermeyers Boghdl.
Olsen, Otto, G., Frederikstad	Provinsboghandelen.
Sem, E., Frederikshald	do.
Söderström & Co., Helsingfors	Cammermeyers Boghdl.

I København:

Aktieforlag, Det norske, Kristiania	Lehmann & Stage.
Andersen, Axel, København	N. Chr. Bang.
Aschehoug, H. & C., Kristiania	H. Hagerup.
Backhausen, Brødr., Aarhus	Lehmann & Stage.
Bibelselskab, Det danske, København	Lehmann & Stage.
Cammermeyers Forlag, Kristiania	G. E. C. Gad.
Cappelen, J. W., Kristiania	Thaning & Appel.
Gjellerup, Jul, København	V. Oscar Søtofte.
Hempelske Boghandel, Odense	N. Chr. Bang.
Jacobsen & Søn, Lars, Randers	Lehmann & Stage.
Jysk Forlagsforretning, Aarhus	Janus Thomsen.
Kleins Forlag, København	C. W. Stincks Bogh.
Milo'ske Forlag, Odense	Kommissions-Anstalten.
Møller, Jens, Helsingør	F. W. Thomsen.
Schwartz, Otto, Fredensborg	Thaning & Appel.
Schønemann, V., Nyborg	H. Hagerup.

I Stockholm:

Gleerups akt. bol., förlag, Lund	Seelig & Co.
Schultz, V., Upsala	E. Ahlström.

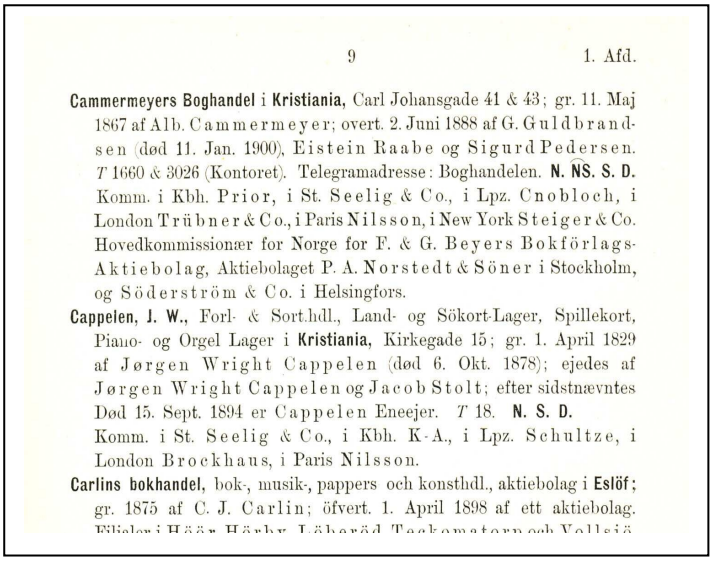

9 1. Afd.

Cammermeyers Boghandel i **Kristiania,** Carl Johansgade 41 & 43; gr. 11. Maj 1867 af Alb. Cammermeyer; overt. 2. Juni 1888 af G. Guldbrandsen (død 11. Jan. 1900), Eistein Raabe og Sigurd Pedersen. *T* 1660 & 3026 (Kontoret). Telegramadresse: Boghandelen. **N. NS. S. D.** Komm. i Kbh. Prior, i St. Seelig & Co., i Lpz. Cnobloch, i London Trübner & Co., i Paris Nilsson, i New York Steiger & Co. Hovedkommissionær for Norge for F. & G. Beyers Bokförlags-Aktiebolag, Aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner i Stockholm, og Söderström & Co. i Helsingfors.

Cappelen, J. W., Forl- & Sort.hdl., Land- og Sökort-Lager, Spillekort, Piano- og Orgel Lager i **Kristiania,** Kirkegade 15; gr. 1. April 1829 af Jørgen Wright Cappelen (død 6. Okt. 1878); ejedes af Jørgen Wright Cappelen og Jacob Stolt; efter sidstnævntes Død 15. Sept. 1894 er Cappelen Eneejer. *T* 18. **N. S. D.** Komm. i St. Seelig & Co., i Kbh. K-A., i Lpz. Schultze, i London Brockhaus, i Paris Nilsson.

Carlins bokhandel, bok-, musik-, pappers och konsthdl., aktiebolag i **Eslöf;** gr. 1875 af C. J. Carlin; öfvert. 1. April 1898 af ett aktiebolag. Filialer i Hässleholm, Hörby, Löberöd, Tågakompaniet och Vollsjö.

Nå til dags kan man lese i aviser at det strides om fast pris på bøker. Fastpris var et nødvendig onde/gode den gang forlaget eide alle bøker og alle bokhandlere hadde returrett eller bytterett til andre utgaver. I dag er dette mest et spørsmål om hvilket utvalg bøker man skal forvente å kunne se fysisk i en bokhandel.

Mulighet til å hente informasjon via "nettet" og også bestille bøker fra distribusjonsselskaper i utlandet eller fra internett-bokhandlere, har skapt en ny bokverden. Noen land har ved lov innført faste bokpriser, i andre er det innført forbud mot det.

AS Bokcentralen var tidligere i drift under navnet **Provinsboghandelen**.

På det viste brevkortet fra 19 X 1915 bestiller bokhandler Johnsen på Lillestrøm bøker for avhenting i Kristiania samme dag. *"...besørge straks, saa at jeg kan hente hos Dem i Eftmd.."*

Bokbransjen var effektiv også den gangen, slik som også Posten. Firmaet var så kjent at noen gateadresse ikke ble ansett nødvendig. Før 1922 var adressen Øvre Slottsgate 6. Noen av oss kjenner huset som "Dammgården", (hvor N.W.Damm holdt til 1846-1972), andre som tilholdssted for Oslo Mynthandel en del år. Provinsboghandelen hadde fra før 1900 boks på "Hovedpost-kontoret", med nr. 157. Boksentralen beholdt Boks 157 til nedleggelsen i 1974.

I Dammgården drev også Christian Holtermann Knudsen (en av grunnleggerne av Arbeiderpartiet) sitt trykkeri.

Kontonr.

Lyngs Bokhandel A/S,
Postboks 328
7001 Trondheim
(Olav Tryggvasons gt. 26)

Forsendelsesmåte
☐ Direkte
☐ Tollpost A/S
☐ Trykksak
☐ Pakkepost
☐ Ekspress
☐ Bokcentralen

bestiller fra

Best.nr. | Dato | Sign.

Boknummer | Antall | Forfatter — tittel | Ib.art.

Et 20 år mer moderne bestillingsformular enn Norlis.

N.W. DAMM & SØN A.S
TVETENV. 32, OSLO 6, TLF. (02) 68 74 06
POSTBOKS 6140, ETTERSTAD, OSLO 6

Oslo 6, poststemplets dato

Vi har med takk mottatt Deres ordre/forespørsel av 25.5. 1978
og kan meddele følgende: vedr. følgeseddel nr 857:

Tavle nr. 50008 som er lukket av på denne følgeseddel, har ikke ankommet lager. Ordren er notert og sendes senere.

☐ Mangler på lager, følger om ca. . . . . .
☐ Er utsolgt
☐ Kommer i nytt opplag, følger om ca. . . . . .
☐ Er ikke utkommet ennå, sirkulære sendes
☐ Ordre er notert
☐ Oversendt . . . . . .

☐ Ikke utgitt av oss
☐ Nærmere opplysninger utbes
☐ Føres ikke av oss
☐ Vennligst konferer prislisten

Med hilsen
N. W. DAMM & SØN A.S

Også forlagene brukte standardopplysninger i sin kommunikasjon.

Inntil for få år siden hadde vi også i Norge **nedsatt porto for trykksaker** i forhold til brev. Aviser ble postsendt rimelig, bøker også. Trykksakporto for bokbestillinger utgjorde småører i forhold til **relativt lave satser som gjaldt ved forsendelse av bøker**.

Likevel eksisterte firmaer som *Bokcentralen* i Oslo, *Seelig & Co* i Stockholm og DBK (tidligere K-A)= *De Danske Boghandleres kommisjonsanstalt* mest på besparelsen det var å sende samlekolli til bokhandlere *utenom* posten.

Systemet var effektivt i mange land i Europa og over landegrenser. Et godt eksempel er *Wennergren-Cappelen* i Oslo som rundt 70 år var "Hovedkommisjonær for svenske bøker i Norge". (Også med et stort lager av svenske bøker i Oslo.) To ganger hver uke kom samlesendinger fra svenske forlag via *Seelig & Co* i Stockholm. Wenca levde på differensen mellom den rabatt de fikk som "storkunde" og den hver enkelt bokhandel ville ha fått. Firmaet hadde knapt noen eksklusivavtaler, men var et praktisk mellomledd for alle parter. Forsendelse videre til norske bokhandlere gjennom *Bokcentralen* eller i *Posten* om det gikk hurtigere.

Spesielt under krigen, da bestillinger "relativt uhindret" kunne sendes til Sverige. Leveranser av svenske bøker kom regelmessig. Fortolling ble ordnet når "sikre" tollere var på plass. Bøkene var oftest pakket i **dagsferske svenske aviser** stilt til rådighet av utgivere. (Deretter spredt til bokhandlere.)

Valuta var ikke problem, de store svenske forlagene ga kreditt til krigen var slutt! (Siste krigsgjeld ble oppgjort i 1955, uten renter, til pari!) Ønsket Wenca "forbudte" bøker, og det gjorde de jo, skrev de **brev** til *Seelig & Co* om at disse bøkene måtte forlagene ikke sende, da slike ikke var tillatt solgt. Det var muntlig avtalt at slike opplysninger stod for prioriterte sendinger.

Nå til dags sender nettbokhandlere som *Amazon* store fellessendinger fra USA fly til europeiske land for videre **spredning via post**, helst med innenriksporto eller spesialavtalte lave satser. Bøker skal prinsipielt være tollfrie i alle land ("UNESCO: **The free flow of books**.") men belastes med moms i land med momsplikt for alle bøker.

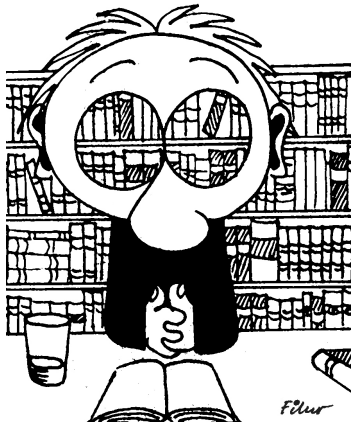

Posthistorikerens død

Herunder hviler
forsker Løw
som alltid gjorde
sitt til

at livet ble
et liv i støv
- som han til slutt
er blitt til.

O, venn i faget,
Vel bemerk:
Slik tar man farge
av sitt verk!

© filur ; Hans Georg Jürgens
www.filurjournalen.com

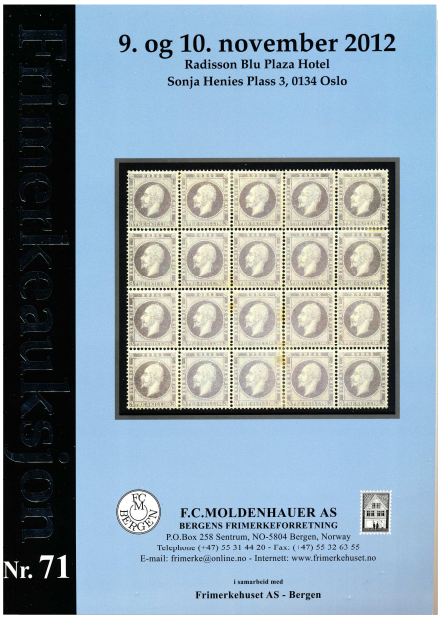

71. auksjon 8. 9. og 10. nov. 2012

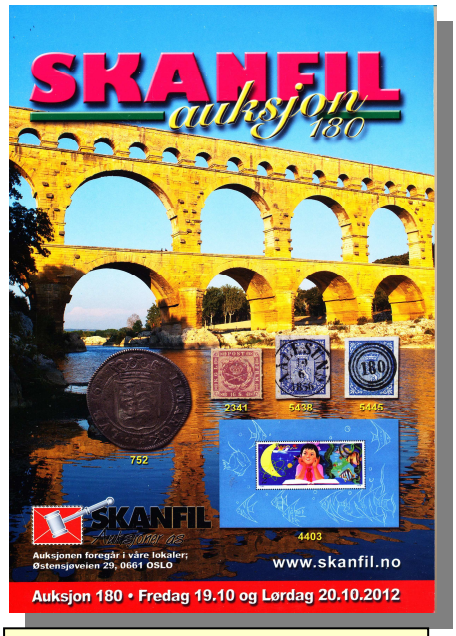

181. auksjon 18. og 19. jan. 2013

BUDSTIKKA

mottar trykningsbidrag fra følgende firmaer

Frimerkehuset AS
SKANFIL A/S
Engers Frimerker
Kjell Germeten A/S

Norsk Posthistorisk Selskap
takker for bidragene.

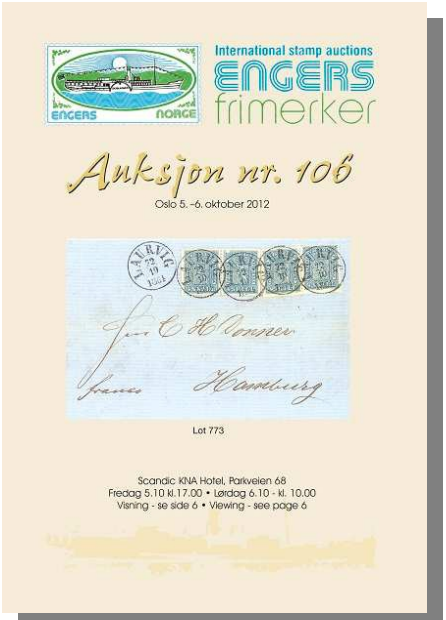

107. auksjon 15. og 16. mars 2013

83. auksjon 30.nov. og 1.des. 2012